

Številka: 007-98/2015/51
Ljubljana, 17.12.2015
EVA 2015-3130-0020
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi – redni postopek – predlog za obravnavo, NOVO GRADIVO ŠT. 1

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13-ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na ... redni seji dne ... sprejela naslednji sklep:

»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (EVA 2015-3130-0020) in ga pošlje v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku.«

Mag. Darko Krašovec
GENERALNI SEKRETAR

Priloga:

- predlog sklepa vlade
- predlog zakona

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Oseba, odgovorna za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Boris Koprivnikar, minister
- mag. Janko Burgar, državni sekretar
- mag. Mateja Prešern, vodja Službe za transparentnost, integriteto in politični sistem
- mag. Renata Zatler, sekretarka

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Predlog zakona vsebuje posamezne določbe, ki so bile prvotno pripravljene za prvi predlog zakona, ki ga je Vlada RS obravnavala v letu 2014 in v ga Državni zbor RS v nadaljevanju ni sprejel. Predlog je pripravila delovna skupina v kateri so sodelovali zunanji strokovnjaki - ustavni pravniki ter predstavniki Službe vlade RS za zakonodajo. Njihovo delo je bilo zaključeno s posredovanjem prvega vladnega predloga v letu 2014 zakona v zakonodajni postopek.

Za pripravo **novega predloga zakona** (v prilogi), ki je v obravnavi, formalni postopek za imenovanje delovne skupine ustavnih pravnikov ni bil izveden. Ne glede na navedeno pa so občasno pri pripravi

zahtevnejših spremenjenih določb sodelovali tudi člani skupine, ki je pripravljala prvotni predlog.

MJU z zunanjimi strokovnjaki ni sklenilo avtorske pogodbe oziroma pogodbe o plačilu zato stroškov, ki bi bremenila javnofinančna sredstva, pri pripravi zakona ni bilo.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- Boris Koprivnikar, minister
- mag. Janko Burgar, državni sekretar
- mag. Mateja Prešern, vodja Službe za transparentnost, integriteto in politični sistem
- mag. Renata Zatler, sekretarka

5. Kratek povzetek gradiva:

Poglavitni cilj predloga zakona je uskladitev s spremembo 90. člena Ustave Republike Slovenije. Zakon vsebuje tudi nekatere druge spremembe, ki bodo prispevale k jasnejši opredelitvi vsebine zakona in omogočile racionalnejšo izvedbo vseh postopkov z vidika stroškov.

Zakon natančneje ureja postopek, ki je predviden v primeru, ko referendum ni dopustno razpisati. . Ugotovitveni sklep bo moral državni zbor sprejeti v roku štirinajstih dni po vloženi popolni pobudi. Če sklepa v štirinajstih dneh državni zbor ne bo sprejel, bo petnajsti dan razpisan rok za zbiranje 40.000 podpisov podpore zahtevi za razpis referenduma in morebitni sklep o nedopustnosti referenduma ne bo več možen.

S posebno določbo je predvideno, da se bodo določeni zakoni, ki so pomembni za zagotovitev obrambe in varnost države (prva alineja drugega odstavka 90. člena ustave), uveljavili takoj ko bodo sprejeti v državnem zboru, volivci pa bodo imeli možnost, da v primeru, da bodo menili, da gre za kršitev drugega odstavka 90. člena ustave, bodo na ustavno sodišče lahko vložili zahtevo za ustavno presojo sprejetega zakona.

Med pomembnejšimi spremembami je uvedba celovitega elektronskega poslovanja pri postopku zbiranja 40.000 podpisov podpore zahtevi za razpis referenduma. Odpravljeni so t.i. fizični obrazci, ki jih predlagatelj ne bo več zbiral. Podatki bodo elektronsko zbrani na ministrstvu, pristojnemu za vodenje evidence volilne pravice in podatek o skupnem številu zbranih podpor, bo priloga k vloženi zahtevi.

5.a Obrazložitev novega gradiva št. 1

Prva obravnava predloga zakona je bila opravljena na seji ODUJZ dne 21.4.2015 in je bila v nadaljevanju obravnava na seji vlade, zaradi potrebe po dodatni uskladitvi oziroma potrebe po natančnejši ureditvi postopka v nedopustnosti referenduma, odložena.

Bistvene spremembe novega gradiva št 1:

- 3. člen: spremenjena je določba o pobudniku referenduma, ki se po novem določa vsebino sedaj veljavnega ZRLI (volivci, politična stranka ali drugo združenje državljanov). Natančneje je določen »predstavniki predlagatelja referenduma« in sicer bo to prvopodpisani na seznamu podpisnikov pobude. Drugopodpisani pa bo v primeru nedosegljivosti predstavnika, njegov namestnik. Posledično so spremenjene tudi določbe 4. člena.

- v 10. členu predloga zakona se določi novi štirinajstdnevni (namesto sedemdnevni) rok v katerem predsednik državnega zbora o dani pobudi obvesti ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, in določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Sprememba je potrebna zaradi na novo predlaganega postopka, ki je predviden 14. členu predloga zakona (ki spreminja 21. člen ZRLI).

- v 11. členu predloga zakona, ki spreminja 16. b člen gre za spremembo s katero se uvaja elektronski (»brezpapirnati«) sistem oddaje podpor zahtevi za razpis referenduma pred upravnim organom

- v 12. in 13. členu predloga zakona, ki spreminja 21. člen in dodaja novi 21.a člen, je sprememba pri postopku, ki se nanaša na postopek po prejeti pobudi predlagatelja za razpis referenduma. Državni zbor bo ugotovitveni sklep (nedopustnost referenduma) po novem predlogu sprejel v roku 14 dni od vložitve pobude. Državni zbor se lahko odloči, da

referenduma ne razpiše, če se pobuda nanaša na zakon o katerem referendumu ni dopustno razpisati. Pomembno je, da po novem predlogu, pred odločitvijo državnega zbora oziroma v primeru pritožbe nad odločitvijo državnega zbora, predsednik državnega zbora ne bo razpisal roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Predvideno je torej, da bo državni zbor najprej obravnaval pobudo, v nadaljevanju (če bo šlo za nedopustni referendum) bo sprejel sklep o nedopustnosti in predlagatelj referenduma bo imel možnost vložiti zahtevo za presojo ustavnosti sprejetega sklepa in sicer v roku 15 dni na Ustavno sodišče. Odločitev ustavnega sodišča bo morala biti sprejeta najkasneje v roku 30 dni in objavljena v Uradnem listu. Dodan je 21. a člen, ki določa postopek ravnanja državnega zbora v primeru, ko referendum ni dopusten na podlagi prve alineje 90. člena ustave in sicer je predvideno, da bo zakon stopil v veljavo takoj po sprejetju, volivci pa bodo imeli možnost, da vložijo zahtevo za presojo ustavnosti zakona na ustavno sodišče.

- Spremenjene so tudi prehodne določbe in določbe, ki se nanašajo na ugotavljanje izida glasovanja na referendumu.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Predvidene so finančne posledice za spremembo informacijske rešitve MNZ – evidenco volilne pravice zaradi spremembe 16. b člena (uvedba e-postopka zbiranje podpore zahtevi za razpis referenduma) in sicer v višini 40.000 EUR. Sredstva so zagotovljena na proračunski postavki MNZ 9607.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
Ministrstvo za notranje zadeve	Vodenje evidence volilne pravice	9607	40.000	
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
/				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:				
/				
8. Predstavitev sodelovanja javnosti:				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:			DA	
<p>Predlog zakona je bil 9. januarja 2015 posredovan v medresorsko usklajevanje in javno razpravo, ki je trajala en mesec. Besedilo predloga zakona je bilo objavljeno na E-demokraciji.</p> <p>Predlog zakona je bil poslan v medresorsko usklajevanje: ministrstvom, vladni službam, Uradu predsednika Republike Slovenije, Državnemu zboru, Državnemu svetu, Ustavnemu sodišču, Varuhu človekovih pravic, Državni volilni komisiji, Državni revizijski komisiji, Informacijskem pooblaščenču,</p>				

Računskemu sodišču in Komisiji za preprečevanje korupcije.

Predlog zakona je bil 6. februarja 2015 predstavljen na seji Ekonomsko-socialnega sveta.

Po preučitvi prejetih pripomb in predlogov je bil dopolnjen predlog zakona 19. marca 2015 poslan v drugi krog medresorskega usklajevanja.

Predlog zakona je bil po izvedenem drugem krogu, dne 21.4. obravnavan na Odboru Vlade RS za državno ureditev in javne zadeve (potrebna dodatna uskladitev s SVZ, MNZ in MP) in hkrati je bilo izvedena predstavitev predloga zakona med poslanci v Državnem zboru. Na podlagi zbranih predlogov ključnih deležnikov in strokovne javnosti, je bilo pripravljeno novo gradivo predloga zakona, ki je v prilogi.

Predlog zakona je s ključnimi deležniki v večini vsebinsko usklajen.

Državni zbor (Generalna sekretarka)

Bistvene pripombe:

1. Predlagatelj referenduma je potrebno v zakonu bolj natančno definirati, dodatno pa bi bilo potrebno spremeniti določbo, ki daje možnost vlaganja pobude političnim strankam in drugim oblikam združevanja državljanov (predlog črtanja). Referendum je namreč v rokah volivcev.

V skladu z zgoraj navedeno pripombo in tudi pripombami je bila določba prvega odstavka 11. člena spremenjena in sicer tako, da se je natančno določilo kdo je predlagatelj, kdo je predstavnik predlagatelja (prvo podpisani na seznamu podpisnikov pobude za razpis referenduma) in kdo predstavnika nadomesti v primeru njegove nedosegljivosti (drugopodpisani na seznamu podpisnikov pobude). V praksi so bili namreč z razlago drugih oblik združevanja državljanov pogostokrat zapleti in pomembno je, da je sedaj določena oseba, ki ima poslovno sposobnost oziroma subjektiviteto. Kot pobudniki oziroma predlagatelji ostajajo politične stranke, saj menimo, da sprememba 90. člena ustave k tej spremembi ne zavezuje. Tako predlagatelj zakona ni upošteval predloga za črtanje političnih strank in drugih oblik združenj volivcev, ker za tovrstno črtanje ni utemeljenih razlogov.

2. V zvezi s spremenjenim 16. a členom generalna sekretarka državnega zbora nasprotuje črtanju navedbe oznake zahteve za razpis referenduma. Navajanje oznake naj bi bilo potrebno in do volivca bolj prijazno, saj so naslovi predlogov zakonov zelo dolgi in zapleteni, zato so oznake za njih razumljivejše. Generalna sekretarka tudi pojasnjuje, da je v vsakem postopku lahko vloženi več pobud k istemu sprejetemu zakonu, kar bi, če bi se na obrazce vpisovalo le celoten naslov zakona, pomenilo, da bi nujno morali določiti drug razlikovalni znak med njimi.

Glede na to, da predlog zakona izrecno določa, da se na seznamu in na obrazcu navede zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo pobudi oz. zahtevi nanaša (to določata spremenjeni 11. in spremenjeni 16.b člen osnovnega zakona), ni videti dodane vrednosti, da se na teh dokumentih uporablja tudi dodatna oznaka referenduma, ki lahko morda celo nekoliko zavajajoče opredeljuje predmet referenduma. Predlagatelj referenduma bo tovrstne oznake/gesla še vedno lahko določal in jih uporabljal, vendar ne na seznamih oz. uradnih obrazcih za zbiranje podpor, temveč zgolj v okviru referendumske kampanje.

Državni zbor je podal še nekatere druge pripombe (roki, vročanje, obveščanje državnega zbora...), ki so bile v celoti upoštevane. Tako je med drugim dodana tudi določba spremenjenega 53.a člena, ki določa obveznost vrhovnega sodišča, da obvešča državni zbor.

Informacijski pooblaščenec

Informacijski pooblaščenec je s svojimi pripombami sodeloval v več fazah priprave predpisa. Tako je med drugim opozoril, da je v predlogu spremenjenega 12. člena osnovnega zakona nabor osebnih podatkov predstavnika predlagatelja referendumu, ki so javni, preobsežen oz. v sami zakonski določbi ni določen namen javnosti teh podatkov. Informacijski pooblaščenec je tudi predlagal, da bi morali glede na namen evidentiranja podatka o izraženi podpori zahtevi v zakonu opredeliti, da se po poteku roka za zbiranje podpisov podpore podatki o izraženi podpori posamezni pobudi oziroma zahtevi iz evidence volilne pravice izbrišejo.

Predlogi Informacijskega pooblaščenca so upoštevani v 6. in 11. členu predloga zakona.

V postopku spremembe 16.b člena je bil pooblaščenec ponovno pozvan, da pripravi stališče na predlog spremembe v delu, ki se nanaša na posredovanje seznama podpisnikov podpore zahtevi za referendum in sicer predlagatelju referendumu. Spremenjena določba 16.b člena namreč predvideva odpravo fizičnih obrazcev in s tem tudi odpravo posredovanja osebnih podatkov o podpisnikih predlagatelju referendumu. Pooblaščenec je nasprotoval določbi o posredovanju seznama podpisnikov podpore predlagatelju referendumu, ker je menil, da gre v tem primeru za večje tveganja za zlorabo osebnih podatkov. Poleg tega seznama podpisnikov (z osebnimi imeni in občino stalnega prebivališča) ne potrebuje državni zbor (o tem je predlagatelj zakona pridobil tudi mnenje državnega zbora).

Predlagatelj je upošteval mnenje informacijskega pooblaščenca in v predlog zakona v 9. odstavku 16 b člena zapisal, da se predlagatelju posreduje samo skupno število podpisnikov zahteve za razpis referendumu in ne njihovega seznama z osebnimi podatki.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da zakon z informacijskim pooblaščenecem v celoti usklajen.

Državna volilna komisija

Državna volilna komisija (v nadaljnjem besedilu: DVK) je predlagala dopolnitev 54. člena osnovnega zakona na način, da se določi, da se javna naročila potrebna za izvedbo referendumu v skladu z določbami zakona, ki ureja javna naročila, oddajo po postopku s pogajanji brez predhodne objave. DVK svoj predlog utemeljuje za naslednjimi argumenti:

1. Stroške za izvedbo referendumu ni mogoče načrtovati s proračunom za tekoče leto in jih DVK nima v svojem proračunu. V praksi sredstva za izvedbo referendumu vedno zagotovi Vlada Republike Slovenije iz proračunske rezerve.
2. Rok, ki jih zahteva izvedba referendumu, ne omogočajo spoštovanja rokov za druge postopke javnega naročanja, določene z zakonom, ki ureja javna naročila, še posebej, ker se večina referendumov razpiše v roku med 30. in 45. dni po razpisu referendumu.
3. Postopek s pogajanji brez predhodne objave je eden izmed postopkov, ki jih določa zakon, ki ureja javna naročila in ga je, ob upoštevanju rokov za izvedbo referendumu in rokov za izvedbo samega postopka, mogoče izvesti.

Menimo, da je nepotrebno in nomotehnično neprimerno, da materijo javnega naročanja nesistemske ureja področna zakonodaja. Izjeme od pravil javnega naročanja je zaradi enakopravne obravnave ponudnikov in transparentnosti postopka vedno potrebno obravnavati izjemno restriktivno. Pravila javnega naročanja so tako pri izjemah dosledno prevzeta v skladu z evropskimi predpisi, z Direktivo št. 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. 3. 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL L št. 134 z dne 30. 4. 2004, str. 114), nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (EU) št. 1336/2013 z dne 13. decembra 2013 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega

parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil (UL L št. 335 z dne 14. 12. 2013, str. 17). Ta ne določa in ne pozna izjem od pravila javnega naročanja v primerih (vseh) volitev in referendumov. Direktiva, tako kot Zakon o javnem naročanju (ZJN-2, Uradni list RS, št. 128/06), omogoča izvedbo postopka s pogajanjem, kadar ni mogoče spoštovati niti najkrajših rokov, določenih s tem zakonom. Menimo, da ZJN-2 daje zadostno podlago, da se v primerih, kot jih navaja DVK, javno naročilo lahko odda po postopku s pogajanjem brez predhodne objave.

Po dodatnih usklajevanjih se je DVK z obrazložitvijo predlagatelja zakona strinjala in pri pripombah ni več vztrajala. Tako smatramo, da je zakon z DVK usklajen.

Računsko sodišče

Računsko sodišče je predlagalo, da se rešitev iz predlagane spremembe 54. člena osnovnega zakona, uzakoni tudi za izvedbo referenduma na lokalni ravni.

V prvotnem predlogu zakona, ki je bil 9. januarja 2015 posredovan v medresorsko usklajevanje, se je 54. člen zakona dopolnil na način, da se je dodal nov odstavek, ki se je glasil: «Če zaradi rokov, ki jih zahteva izvedba referenduma, ni mogoče spoštovati rokov, določenih z zakonom, ki ureja javna naročila, se javno naročilo odda po postopku s pogajanjem brez predhodne objave.

Po ponovni preučitvi predlagane rešitve in predloga DVK je bilo zavzeto stališče, da predlagana sprememba ni potrebna, saj Zakon o javnem naročanju za primere, ko ni mogoče spoštovati rokov za redne postopke javnega naročanja, omogoča izvedbo javnega naročila po postopku s pogajanjem brez predhodne objave. Iz predloga zakona je tako izvzeta sprememba 54. člena osnovnega zakona, zato pripomba Računskega sodišča ni več relevantna.

Ustne pripombe podane na seji Ekonomsko socialnega sveta

1. Predstavniki sindikatov so na seji nasprotovali črtanju določbe, ki je državnemu zboru omejevala možnost poseganja v zakonsko materijo na referendumu še leto dni po sprejeti odločitvi.

Menimo, da je izrecna ustavna določba o vezanosti državnega zbora na referendumsko odločitev nepotrebna. Takšno določbo ne vsebuje tudi spremenjeni 90. člen ustave, saj se z uveljavitvijo zavrnitvenega modela referenduma v primeru, da volivci na referendumu zakon zavrnejo šteje, da je s tem zakonodajni postopek (neuspešno) končan. Tudi teorija in primerjalno pravo sta kritična do take ustavno zapovedane vezanosti parlamenta na referendumsko odločitev. Kljub temu, da takšne določbe ne bo več v zakonu, ni pričakovati, da bo zakonodajalec določeno posamezno rešitev, ki je bila vzrok za razpis referenduma, ignoriral tako, da bo takoj ponovno sprejel enako rešitev. Hkrati tudi opozarjamo, da je veljavna ureditev v praksi sprožala številna vprašanja, v katerih primerih je lahko zakon vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev oz. tehtanja med vezanostjo na izid referenduma in obveznostjo Republike Slovenije za ustrezno in pravočasno harmonizacijo svojega pravnega reda s pravom Evropske unije.

2. Predstavniki sindikatov so na seji nasprotovali rešitvi, ki predlagatelju referenduma nalaga, da zoper odločitev državnega zbora o zavrnitvi razpisa referenduma, vložijo zahtevo za presojo na ustavno sodišče in posledično nosi stroške.

Z uveljavitvijo zavrnitvenega modela referenduma, kjer ustava državnemu zboru daje podlago kdaj lahko zavrne razpis referenduma, je treba predlagatelju referenduma zagotoviti tudi pravno varstvo zoper to odločitev državnega zbora. Takšno rešitev nakazuje že II. razdelek Ustavnega zakona o spremembi 90. člena ustave, ki pravi, da ustavno sodišče odloči v sporu med

predlagateljem referendumu in državnim zborom, ki zavrne razpis referendumu o zakonu. Do sedaj so bili aktivno legitimirani poslanci, ki so razpisu referendumu lahko nasprotovali le tako, da so na ustavno sodišče naslovili zahtevo za oceno ustavnosti oz. zakonitosti zahteve za razpis referendumu (to zahtevo je bilo potrebno tudi ustrezno obrazložiti), z uveljavitvijo zavrnitvenega modela referendumu na podlagi navedenega Ustavnega zakona, ko državni zbor sprejme odločitev o zavrnitvi razpisa referendumu, pa ne more biti drugače, kot da ima sodno varstvo predlagatelj referendumu. Hkrati tudi opozarjamo, da se je v primerjavi s prvotnim predlogom zakona ob upoštevanju načela učinkovitega pravnega sredstva pritožbeni rok iz osmih dni podaljšal na petnajst dni.

3. Po mnenju predstavnikov sindikatov predlog zakona ne opredeljuje dovolj eksplicitno materije, ki onemogoča razpisa referendumu, nanašajoč se na izvrševanje proračuna, ki lahko ureja tudi druge materije, ki se nanašajo neposredno na proračun.

Menimo, da drugi odstavek 90. člena ustave postavlja dovolj jasne kriterije, na katere lahko državni zbor in ustavno sodišče opreta svojo odločitev, zato teh omejitev ni mogoče bolj natančno konkretizirati v zakonu. To določbo pa bo nadgradila tudi praksa ustavnega sodišča. Dosedanja ustavna ureditev teh omejitev ni poznala, zato je moralo ustavno sodišče v postopku presoje dopustnosti referendumu ocenjevati možnost nastanka protiustavnih posledic referendumu, sprejete odločitve sodišča pa so nato sprožale polemike v strokovni in laični javnosti (iz Poročila Ustavne komisije Državnega zbora o pripravi predloga ustavnega zakona o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije, EPA 620-VI, št. 001-02/12-16/72 z dne 29.3.2012).

Druge pripombe, izražene na seji ESS, so bile upoštevane.

–

9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA

Boris Koprivnikar
MINISTER

PRILOGA:

- predlog sklepa
- jedro gradiva

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13-ZDU-1G in 65/14) na ... redni seji dne ... sprejela naslednji:

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (EVA 2015-3130-0020) in ga pošlje v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku.

Mag. Darko Krašovec
GENERALNI SEKRETAR

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O REFERENDUMU IN O LJUDSKI INICIATIVI**

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi (v nadaljnjem besedilu: ZRLI) je bil sprejet leta 1994 in pozneje nekajkrat spremenjen, temeljiteje zlasti leta 2006. Ureja referendum o spremembi ustave, zakonodajni referendum, referendum o mednarodnih povezavah in posvetovalni referendum ter ljudsko iniciativo za spremembo ustave in za sprejetje zakona. Ker je bil s spremembo Ustave Republike Slovenije (Ustavni zakon o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 47/13; v nadaljnjem besedilu: Ustavni zakon) maja 2013 zakonodajni referendum urejen povsem na novo, je treba ustrezno spremeniti tudi ZRLI.

ZRLI je prvotno urejal obe obliki zakonodajnega referenduma, to je predhodnega in naknadnega. Z odločbo ustavnega sodišča iz leta 2005 (št. U-I-217/02-34) in nato s spremembo ZRLI leta 2006 je bil predhodni referendum odpravljen. Naknadni referendum je bil določen kot potrditveni; na njem so volivci glasovali o potrditvi zakona po njegovem sprejetju v državnem zboru in pred njegovo uveljavitvijo. Predvideni so bili kar štirje pooblaščenji predlagatelji referenduma: tretjina poslancev državnega zbora, državni svet, štirideset tisoč volivcev in državni zbor. Na zahtevo prvih treh predlagateljev je državni zbor moral razpisati referendum, o razpisu referenduma na pobudo (najmanj desetih poslancev, poslanske skupine, predlagatelja zakona ali vlade) pa je moral državni zbor sam sprejeti odločitev, ali bo razpisal referendum. Ustava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustava) ni predpisovala nobenih izrecnih omejitev glede vprašanj, o katerih je bilo dopustno odločati na referendumu, le ZRLI je pooblaščal državni zbor, da je od ustavnega sodišča zahteval presojo nastanka protiustavnih posledic. Za sprejetje odločitve na zakonodajnem referendumu je bila predpisana relativna večina, to je večina glasov volivcev, ki so veljavno glasovali. Na podlagi ustavne določbe o vezanosti državnega zbora na izid referenduma je ZRLI določal enoletni suspenzivni rok, v katerem državni zbor ni smel sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

Nova ustavna ureditev zakonodajnega referenduma je posegla v tri sestavine referendumske ureditve, to je v referendumsko iniciativo (zmanjšanje števila predlagateljev referenduma), predmet referendumskega odločanja (določitev omejitev in prepovedi referenduma) in dvig praga legitimnosti na referendumu sprejete odločitve. Po novem lahko zakonodajni referendum zahtevajo samo volivci, to je najmanj štirideset tisoč volivcev, referendum ni več dopustno razpisati za nekatere posebej določene zakone, legitimnost referendumske odločitve pa krepi kvorum zavrnitve (za zavrnitev zakona je potrebna najmanj petina glasov vseh volivcev). Poleg tega je bil namesto potrditvenega uveden zavrnitveni model zakonodajnega referenduma. Vse te spremembe 90. člena ustave zahtevajo ustrezne spremembe in dopolnitve zakona oziroma njihovo razčlenitev in natančnejšo ureditev v ZRLI.

Ustavni zakon v razdelku II ureja prehod k novi ureditvi zakonodajnega referenduma. V prvem odstavku tega razdelka je predpisano, da se ZRLI uskladi u Ustavnim zakonom v enem letu po njegovi uveljavitvi, v drugem in tretjem odstavku pa je urejen tudi prehod k novi ureditvi

zakonodajnega referenduma. Po novi ureditvi je bil junija 2014 izveden zakonodajni referendum o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. Nova referendumsko pravila so se uporabila pri ugotavljanju ali je bil zakon na referendumu zavržen. Za uveljavitev zakona je glasovalo 64.571 volivcev ali 32,63% od števila veljavnih glasovnic, proti zakonu pa je glasovalo 133.347 volivcev ali 67,37% od števila veljavnih glasovnic.¹ V skladu s četrtem odstavkom 90. člena ustave je bil izpolnjen prvi pogoj za zavrnitev referenduma, saj je proti zakonu glasovala večina volivcev, ki so veljavno glasovali, ni pa bil izpolnjen drugi pogoj, saj je proti zakonu glasovalo 7,79% vseh volivcev, kar pa ne predstavlja petine vseh volivcev (kvorum zavrnitve) kot določa ustava. Glede na to, da ni bil dosežen kvorum zavrnitve, je državni zbor poslal zakon predsedniku republike v razglasitev in objavo. Po določitvi spremenjene ustave v letošnjem letu poteka postopek zakonodajnega referenduma o noveli Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (EPA 257-VII), ki ga je državni zbor sprejel dne 3. marca 2015 in sicer bo na podlagi odločitve ustavnega sodišča, ki je razveljavilo sklep državnega zbora o zavrnitvi razpisa zakonodajnega referenduma, referendumsko glasovanje 20. decembra 2015. Zaključen pa je postopek za razpis zakonodajnega referenduma v zvezi z Zakonom o dopolnitvi Zakona o obrambi (EPA 822-VII), in sicer na podlagi zavrnitve razpisa referenduma s sklepom (nedopustnost referenduma na podlagi prve alineje drugega odstavka 90. člena ustave), ki ga je državni zbor sprejel 4. novembra 2015, ustavno sodišče pa je, dne 3. decembra 2015 odločilo, da sklep ni v neskladju z ustavo. Zakon je po odločitvi ustavnega sodišča državni zbor posredoval v razglasitev.

2. Cilji, načela in poglobitve rešitve predloga zakona

2.1 Cilji

Poglaviti cilj tega zakona je uskladitev ZRLI s spremembo 90. člena ustave in nekatere druge spremembe, ki bodo prispevale k jasnejši opredelitvi vsebine zakona in omogočile stroškovno gospodarnejšo izvedbo vseh postopkov.

2.2 Načela

Predlog zakona izhaja predvsem iz ustavnih načel ljudske suverenosti in demokratičnosti, na podlagi katerih v okviru sprememb ustave polno uveljavlja pravico volivcev, ki izhaja iz 44. člena ustave (sodelovanje pri upravljanju javnih zadev). Predlog zakona zagotavlja zlasti načelo predvidljivosti in preglednosti referendumskih postopkov in postopka izvedbe ljudske iniciative. Poleg tega upošteva načelo ekonomičnosti, pri čemer pa ne posega v prej navedena ustavna načela.

2.3 Poglobitve rešitve

2.3.1 Uskladitev zakona s spremenjenim 90. členom ustave

Ustavni zakon spreminja prvi, drugi in četrti odstavek 90. člena ustave. Ne spreminja pa določbe tretjega odstavka 90. člena ustave, v skladu s katero imajo pravico glasovanja na referendumu vsi državljani z volilno pravico, in petega odstavka 90. člena ustave, ki predpisuje, da se referendum ureja z zakonom, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev. Temeljne značilnosti nove ustavne ureditve zakonodajnega referenduma so: (1) zahtevo za razpis zakonodajnega referenduma lahko vložijo samo volivci, (2) iz referendumskega odločanja so izvzete izrecno določene vrste zakonov, (3) referendum ostaja naknadni, vendar se na njem glasuje o zavrnitvi in ne o potrditvi zakona ter (4) za njegovo zavrnitev je predpisan kvorum.

---

¹ Po podatkih iz Poročila o izidu glasovanja in o izidu zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A), ki je bil 8. 6. 2014.

Spremenjeni prvi odstavek 90. člena ustave določa, da državni zbor razpiše referendum o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev. Kljub tej spremembi se oblika zakonodajnega referenduma v tem delu ni spremenila; referendum ostaja naknadni (glasuje se o zakonu, ki ga je državni zbor že sprejel, vendar še ni uveljavljen) in suspenzivni (zahteva za njegov razpis odloži uveljavitev zakona do odločitve volivcev na referendumu). Nespremenjen ostaja tudi predmet referenduma; na referendumu se glasuje o zakonu kot celoti in ne o njegovem posameznem vprašanju. Sprememba pa se nanaša na del, ki opredeljuje način glasovanja; po prejšnji ureditvi so volivci glasovali o potrditvi zakona (potrditveni referendum), po spremenjeni pa glasujejo o zavrnitvi v državnem zboru sprejetega in še neveljavljenega zakona (zato zavrnitveni referendum). Skladno s tem je predlog zakona spremenil določbe ZRLI, ki se nanašajo na spremenjeno obliko referenduma.

Pred spremembo ustave je prvi odstavek 90. člena ustave je določal, da je državni zbor vezan na izid referenduma. S spremembo ustave je bila ta določba odpravljena, ker je v osnovi zavrnitvenega referenduma izrecna ustavna določba o vezanosti državnega zbora na referendumsko odločitev nepotrebna. Če je zakon na referendumu potrjen, ga državni zbor pošlje predsedniku republike v razglasitev in objavo, če pa je zavrnjen, tega državni zbor ne sme storiti, temveč je zakonodajni postopek s tem (neuspešno) končan. Skladno s tem je v predlogu zakona predvideno črtanje 25. člena ZRLI, ki določa, da eno leto po razglasitvi odločitve na referendumu državni zbor ne sme sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

Prvi odstavek spremenjenega 90. člena ustave določa, da državni zbor razpiše zakonodajni referendum samo na zahtevo štirideset tisoč volivcev. Referendumske iniciative pa nimajo več poslanci (najmanj tretjina poslancev državnega zbora), državni svet in tudi ne državni zbor. Predlog zakona zato črta določbe ZRLI, ki so urejale referendumsko iniciativo teh treh subjektov.

Pred spremembo ustava ni določala izrecnih prepovedi razpisa referenduma o posameznih vprašanjih, ki se urejajo z zakonom. Le ZRLI je v 21. členu pooblašчал državni zbor, da je zahteval, če je menil, da bi z odložitvijo uveljavitve zakona ali zaradi zavrnitve zakona lahko nastale protiustavne posledice, naj o tem odloči ustavno sodišče. Spremenjeni drugi odstavek 90. člena ustave zdaj določa štiri zakonodajna področja oziroma zakone, o katerih referendumu ni dopustno razpisati. To so:

1. zakoni o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč,
2. zakoni o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter zakon, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna,
3. zakoni o ratifikaciji mednarodnih pogodb,
4. zakoni, ki odpravljajo protiustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugo protiustavnost.

Predlog zakona ureja tudi postopek odločanja državnega zbora v primeru, ko referendumu ni dopustno razpisati. Državni zbor bo sprejel ugotovitveni sklep, da referendumu ni dopustno razpisati v roku štirinajstih dni po vložitvi popolne pobude. Predlagatelj referenduma bo imel možnost, da v roku petnajstih dni od objave sklepa v Uradnem listu Republike Slovenije poda zahtevo za ustanovnosodno presojo sklepa državnega zbora. Ustavno sodišče bo o zahtevi odločilo v roku tridesetih dni. Odločitev se bo objavila v Uradnem listu Republike Slovenije. Razglasitev zakona bo možna šele po sprejeti odločitvi ustavnega sodišča oziroma bo, če bo tako odločilo ustavno sodišče, predsednik državnega zbora določil rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi.

Za zakone iz prve alineje drugega odstavka 90. člena ustave je predviden postopek, ki predvideva »takojšnjo« (ob upoštevanju tretje alineje prvega odstavka 97. člena ustave) razglasitev zakona. Predlagatelj zakona ocenjuje, da so v določenih primerih, ko gre za zagotavljanje varnosti državljanov in obrambe države ter odpravo posledice naravnih nesreč, nujni učinkoviti in hitri zakonodajni postopki, ki omogočajo takojšnje ukrepanje. V nasprotnem

primeru lahko pričakujemo težko popravljive oziroma nepopravljive posledice. Da se kljub vsemu zagotovi učinkovito pravno varstvo pravice do referendumu, ima samo vsak volivec v petnajstih dneh od uveljavitve zakona možnost, da zahteva oceno ustavnosti zakona zaradi kršitve drugega odstavka 90. člena ustave. Ustavno sodišče o zahtevi odloči v tridesetih dneh.

Predlagatelj zakona meni, da gre v tem primeru za rešitev, ki je primerna, nujna in sorazmerna, glede na to, da gre za zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, katerih takojšnja uveljavitev je nujna in bi z odlašanjem, do katerega bi nedvomno prišlo, če bi ravnali v skladu z 21. členom ZRLI, lahko nastale težko popravljive posledice. Pri vsem tem pa je treba izhajati iz izhodišča, da je pravico do referendumu izključila že sama ustava. Na drugi strani pa je zagotovljeno učinkovito pravno varstvo s presojo ustavnosti zakona z vidika kršitve drugega odstavka 90. člena ustave, ki ga ima vsak volivec. Ustavodajalec je pravico do referendumu (tudi) v zvezi z zakoni o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč omejil ravno iz razloga, ker lahko dolgotrajni zakonodajni postopek ob izvedenem referendumu ogrozi uresničevanje drugih ustavnih določb (npr. obrambe države), varovanja ustavnega reda in varnosti države, ljudi in premoženja. Gre za okoliščine, ki zahtevajo hitro in učinkovito ukrepanje izvršilne veje oblasti, zato je neposredno odločanje ljudstvu odtegnjeno iz dveh razlogov: da se prepreči zamik uveljavitve zakona, in da se zagotovi, da nujni ukrepi sploh stopijo v veljavo (tj. da se prepreči neuveljavitev zakona). Če bi zakonodaja omogočala, da pride do zamika uveljavitve zakona iz prve alineje drugega odstavka 90. člena ustave, bi bila takšna ureditev po mnenju predlagatelja protiustavna, saj bi ogrožala številne z ustavo zagotovljene pravice in dobrine.

Nova ustavna ureditev referendumu spreminja tudi večino za sprejem odločitve na referendumu. Po prejšnji je bil zakon na referendumu potrjen, če je zanj glasovala večina volivcev, ki so glasovali. Z uvedbo zavrnitvenega referendumu je poleg večine predpisan tudi kvorum zavrnitve; zakon je na referendumu zavrnjen, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev.

2.3.2 Druge poglobljene rešitve predloga zakona

a) Predlog zakona je povzel besedilo določbe spremenjenega četrtega odstavka 90. člena ustave, da je zakon na referendumu zavrnjen, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev. Tako določena referendumuska večina (t. i. kvorum zavrnitve) predvideva dvostopenjsko ugotavljanje referendumskega izida. Najprej bo treba ugotoviti, ali se je večina volivcev, ki so veljavno glasovali na referendumu, izrekla proti zakonu ali ne. Če ta večina ni dosežena, zakon ni zavrnjen in se lahko razglasi. Če pa je večina volivcev glasovala proti zakonu, je treba ugotoviti, ali ta večina predstavlja najmanj petino vseh volilnih upravičencev v Republiki Sloveniji. Za zavrnitev zakona na referendumu morata namreč biti izpolnjena oba pogoja, to je relativna večina in kvorum zavrnitve. Skladno z zavrnitveno zasnovo zakonodajnega referendumu so v predlogu zakona usklajene tudi druge določbe, povezane s sprejetjem referendumuske odločitve.

b) Zakonska ureditev referendumu o spremembi ustave ni spremenjena, temveč le nekoliko dopolnjena v delu, ki ureja vprašanje ugotavljanja izida glasovanja.

c) Predlog zakona uvaja aktivnejšo vlogo predsednika državnega zbora pri dopolnitvi oziroma popravi referendumuske zahteve v delu, ki se nanaša na predmet referendumu in na referendumsko vprašanje.

č) Z načelom gospodarnosti je skladno črtanje določbe zakona, ki zapoveduje objavo akta o razpisu referendumu in besedila akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, v medijih ali na drug način. Nadomeščena je z določbo, da se ta akta objavita na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije, spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Za akt, o katerem se bo odločalo na referendumu, pa je predvideno, da se tudi javno razgrne na sedežu in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini.

d) Predlog zakona uvaja spremembe, ki se nanašajo na postopek zbiranja 40.000 podpisov za podporo zahtevi. Po predlogu sprememb 16.b člena, se odpravljajo obrazci v fizični obliki. Podpora se bo zavedla zgolj v evidenco volilne pravice. Volivec bo na ta način svojo podporo zahtevi za razpis referendumu oddal na upravni enoti tako, da bi pred uradno osebo predložil veljavno javno listino, na podlagi katere bi uradna oseba preverila njegovo identiteto, in v evidenci volilne pravice zavedla njegove osebne podatke in podpis volivca iz elektronske tablice. Ministrstvo, pristojno vodenje evidence volilne pravice, bo tekom zbiranja podpisov za podporo zahtevi na prošnjo predlagatelju referendumu dolžno posredovati podatek o številu danih podpor (v skladu z dogovorom). Pred vložitvijo zahteve v državni zbor bo predlagatelj referendumu pri ministrstvu, pristojnemu za vodenje evidence volilne pravice, pridobil potrdilo o skupnem številu oddanih podpor zahtevi. Ob vložitvi zahteve v državni zbor bo predlagatelj priložil le potrdilo o skupnem številu oddanih podpor. Predvideno je, da bi se t.i. e-način (odprava fizičnih obrazcev zbiranja podpor) v praksi uvedla v roku leta dni, ko bodo za izvedbo ustrezno vzpostavljeni vsi mehanizmi tehnične podpore v postopku. Zakon predvideva tudi določene izjeme (izpolnjevanje fizičnih obrazcev v primerih, ko podpore pred upravnim organom ni možno oddati podpore zahtevi).

e) Predlog zakona na novo ureja postopek ugotavljanja državnega zbora, da gre za zakon o katerem referendumu ni dopustno razpisati (drugi odstavek 90. člena ustave). Po predlagani ureditvi mora državni zbor sprejeti sklep, da referendumu ni dopustno razpisati v štirinajstih dneh po vložitvi pobude. Zakon nalaga predsedniku državnega zbora, da objavi rok za zbiranje podpisov petnajsti dan od dane pobude. V praksi to pomeni, da bo petnajsti dan od oddaje pobude predsednik državnega zbora objavil rok za zbiranje podpisov v primeru, če do odločitve državnega zbora sploh ne bo prišlo oziroma če ne bo sprejet sklep državnega zbora, da referendumu ni dopustno razpisati.

V skladu z veljavno ureditvijo je državni zbor odločal o zahtevi za ustavnosodno presojo nastanka protiuustavnih posledic kadarkoli med zbiranjem podpisov v podporo zahtevi za razpis referendumu (v tem primeru se je zbiranje podpisov zadržalo) in vse do sedmih dni po vložitvi zahteve za razpis referendumu. Predlagana je sprememba 21. člena in sicer tako, da bo jasno, da predsednik državnega zbora ne bo objavil roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi oziroma zbiranje 40.000 podpisov, dokler ne bo sprejete odločitve državnega zbora oziroma ustavnega sodišča (v primeru pritožbe predlagatelja ob zavrnitvi referendumu).

Sprememba in jasnejša določitev celotnega postopka za razpis referendumu je po oceni predlagatelja nujna. Odločitev državnega zbora o morebitni nedopustnosti referendumu je potrebno sprejeti čim prej. V nasprotnem primeru pride do nepotrebnega zavajanja volivcev. Po novem predlogu tako nemudoma reagira državni zbor in šele ko je jasno, da referendumu ni nedopustno razpisati se prične druga faza postopka (zbiranje 40.000 podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu), ko se v proces vključijo tudi drugi državni organi in volivci s svojimi podpisi podpore zahtevi za razpis referendumu.

Ustavni zakon določa, da ustavno sodišče odloči o sporu med državnim zborom in predlagateljem referendumu. Vendar te določbe ni mogoče razumeti tako, da lahko državni zbor odloči o zavrnitvi razpisa referendumu šele potem, ko je že zbranih 40.000 podpisov za podporo zahtevi za razpis referendumu in pobudnik referendumu postane predlagatelj referendumu v smislu ZRLI. Besedna zveza "predlagatelj referendumu" je avtonomen ustavni pojem, ki pomeni tako pobudnika referendumu kot tudi predlagatelja referendumu v smislu ZRLI. Dopustitev možnosti, da državni zbor lahko odloči o zavrnitvi razpisa referendumu že v fazi zbiranja podpisov, izhaja iz dejstva, da zakoni, glede katerih drugi odstavek 90. člena ustave izključuje dopustnost referendumu, varujejo pomembne ustavne dobrine (obramba države, varnost ali odprava posledic naravnih nesreč), zagotavljajo temeljne davčne in finančne podlage ter vire za financiranje države, omogočajo izvrševanje državnega proračuna ali odpravljajo protiuustavnosti na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali drugih protiuustavnosti. Glede na cilje, ki jih ti zakoni zasledujejo, je treba dopustiti možnost, da se dvomi o ustavnosti referendumskega odločanja čim prej razrešijo, in s tem omogočiti čim hitrejšo končanje zakonodajnega postopka

v širšem pomenu, ki naj privede do končne odločitve o tem, ali se določen zakon, ki ga je državni zbor že sprejel, uveljavi.²

f) Predlog zakona nekoliko dopolnjuje tudi določbo o ljudski iniciativi, ki predpisuje postopek predložitve pobude in natančneje ureja postopek obveščanja državnega zbora, kadar je predviden postopek pritožbe na ustavno ali vrhovno sodišče.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

V skladu z določenimi spremembami se bodo sredstva za izvedbo referendumov zmanjšala. Po predlagani ureditvi se zakon, o katerem se bo odločalo na referendumu, namreč ne bo več pošiljal vsem gospodinjom, temveč se bo objavil na spletni strani državnih organov. Predvidena je tudi javna razgrnitev. V primeru novele pa se bo po novem objavilo prečiščeno besedilo zakona z vidno označenimi spremembami (21. člen predloga zakona). Na podlagi tega se pričakuje prihranek iz dveh naslovov, in sicer iz naslova poštnine in naslova tiska publikacije v kateri je objavljen akt o katerem se odloča na referendumu. Strošek tiska in poštnine je odvisen od obsega akta o katerem se odloča na zakonodajnem referendumu. Na podlagi podatkov za zadnja dva referenduma so ti stroški povprečno znašali 120.000 evrov na referendum. Slednje torej pomeni, da bi na podlagi predlagane rešitve pri izvedbi vsakega referendumov privarčevali 120.000 evrov. Dodatno pa bodo prihranki tudi pri tiskanju obrazcev, ker se uvaja elektronski način zbiranja podpisov na upravnih enotah.

Hkrati so predvidene »negativne« finančne posledice in sicer za nadgradnjo informacijskega sistema Evidence volilne pravice in sicer v skupni ocenjeni višini 40.000 evrov, ki izhajajo iz potrebe po implementaciji novega 16.b člena. Potrebna bo nadgradnja evidence volilne pravice na način, ki bo omogočal evidentiranje in hrambo podpore volivca pri pristojnem organu na obrazcu v elektronski obliki ter podpis volivca z uporabo digitalne podpisne tablice. Nadgradnja evidence volilne pravice bo morala omogočiti tudi možnost zajema (skeniranja) podpor, oddanih na obrazcih v fizični obliki, na način, kot to določajo četrti, peti in šesti odstavek 11. člena predloga zakona oziroma novega 16.b člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi. Nove funkcionalnosti prinašajo stroške v ocenjeni višini 20.000 evrov. Zakon v nadaljevanju tudi določa, da se podatki o dani podpori v evidenci volilne pravice po objavi odločitve iz 53.b člena tega zakona, kadar referendum ni izveden, pa po šestih mesecih od objave zakona, glede katerega so se izvajali postopki za razpis referendumov, v Uradnem listu RS, blokirajo, in se hranijo 10 let od vpisa, je potrebno zagotoviti informacijsko podporo blokadi podatkov, za kar se ocenjujejo dodatni stroški v višini 20.000 evrov.

Skupne finančne posledice v višini 40.000 evrov bodo nastale v prvem letu po sprejemu zakona in sicer gre za stroške, ki bodo nastali na proračunski postavki Ministrstva za notranje zadeve št. 9607 in so že načrtovani v sprejetem proračunu za leto 2016.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Predlog spremembe zakona ne vpliva na porabo proračunskih sredstev v sprejetem proračunu za leto 2016.

5. Prikaz ureditev v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu EU

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije, saj je pravo neposredne demokracije v pristojnosti posameznih držav članic.

---

² Obrazložitev namena Ustavnega zakona izhaja iz odločbe ustavnega sodišča št. U-II-1/15-20, z dne 28. 9. 2015 (št. 38).

Zakonodajni referendum različnih vrst in oblik je uveden v večini držav članic Evropske unije. Sistemi se v teh državah sicer razlikujejo glede na obseg predmeta referenduma, subjekte referendumske odločitve, referendumski postopek, večino za sprejem odločitve in podobno. Skupno pa jim je, da na referendumu volivci odločajo o potrditvi oziroma o zavrnitvi zakona, ki ga je zakonodajno telo že sprejelo, pred njegovo razglasitvijo oziroma uveljavitvijo (naknadni oziroma suspenzivni referendum). Izjema je Italija, kjer je zakonodajni referendum razveljavitveni (abrogativni); z njim volivci ne potrjujejo oziroma zavračajo zgolj sprejetega, pa še ne veljavnega zakona, temveč se z njim razveljavlja zakon, ki že velja.

Za prikaz ureditve zakonodajnega referenduma so zlasti pomembne tiste (redke) države članice EU, v katerih je referendum ne samo ustavnopravno predpisan in v praksi tudi uporabljan, temveč države, v katerih se zakonodajni referendum lahko razpiše tudi (ali samo) na zahtevo volivcev. Med te države članice EU štejemo zlasti Italijo in Hrvaško, poleg tega pa ima takšno ureditev tudi Švica.

Poleg teh se zakonodajni referendum razpiše na ljudsko iniciativo tudi v nekaterih drugih državah članicah EU (npr. na Madžarskem in Slovaškem ter v Latviji in Litvi), vendar se v njihovi praksi še ni uveljavil. Na Danskem in Irskem je uveljavljen podoben model zavrnitvenega zakonodajnega referenduma, kot ga pozna Republika Slovenija, vendar se v teh državah zakonodajni referendum ne more razpisati na zahtevo volivcev, temveč samo na zahtevo poslancev ali drugih državnih organov.³

Italija

Ustava v 75. členu določa t. i. abrogativni ali razveljavitveni zakonodajni referendum. Postopek za izvedbo referenduma natančneje določa zakon. Abrogativni referendum je referendum, s katerim volivci odločajo o nadaljnji veljavi že uveljavljenega zakona, ki ga je sprejel parlament. Referendum se lahko razpiše za celotno ali delno razveljavitev zakona ali akta z zakonsko veljavo, če to zahteva 500.000 volivcev (1% volivcev) ali pet pokrajinskih svetov. Poslanci nimajo pravice zahtevati referenduma.

Pravico glasovati na referendumu imajo vsi državljani, ki imajo volilno pravico na parlamentarnih volitvah. Na referendumu je predlog sprejet in s tem zakon razveljavljen, če se glasovanja udeleži večina volilnih upravičencev, in če je dosežena večina veljavno izraženih glasov (neveljavne glasovnice se ne upoštevajo).

V prvi fazi mora najmanj deset pobudnikov referenduma, ki imajo volilno pravico, prijaviti svoj zahtevek v Uradu prizivnega sodišča. To pobudo se objavi v uradnem glasilu in začne se postopek zbiranja podpisov na posebej predpisanem obrazcu. Rok za zbiranje podpisov je tri mesece. Zahtevek s priloženimi najmanj 500.000 overjenimi podpisi je treba vložiti na Prizivno sodišče izključno v času med 1. januarjem in 30. septembrom. Pred dokončnim sprejetjem mora zahtevek še skozi dvojno presojo - presojo zakonitosti in dopustnosti. Presoja zakonitosti se nanaša na postopek zbiranja podpisov in jo opravi centralni referendumski urad pri prizivnem sodišču. Odločitev o zakonitosti mora biti sprejeta z odlokom do 15. decembra. Če je zahtevek zakonit, se ga predloži ustavnemu sodišču, ki se izreče o njegovi dopustnosti. Ta presoja se nanaša na vsebino zahtevka v povezavi s prepovedjo referenduma za določeno vrsto zakonov

---

³ (Primerjalnopravni pregled po državah, razen Hrvaške, je povzet po raziskovalni nalogi Raziskovalno-dokumentacijskega sektorja Državnega zbora: Primerjalni pregled: Pobude volivcev za naknadni zakonodajni referendum.)

kot tudi na druga merila, ki jih zakon ne predpisuje, temveč jih je določilo sodišče. Ustavno sodišče se mora načeloma izreči pred 15. februarjem tistega leta, ki sledi vložitvi zahtevka. Referendum se izvede na nedeljo med 15. aprilom in 15. junijem.

V skladu z zakonom v zadnjem letu mandatnega obdobja parlamenta in v šestih mesecih od razpisa volitev enega od domov ni mogoče vložiti zahteve za referendum. Poleg tega se parlament lahko referendumu izogne, če "sporni" zakon razveljavi pred dnem, ki je določen za glasovanje.

Republika Hrvaška

Na Hrvaškem lahko referendum razpiše Hrvaški parlament (Hrvatski sabor) ali Predsednik Hrvaške. Institut referenduma je opredeljen v 87. členu hrvaške ustave. Referendum na državni ravni je lahko obvezen ali fakultativen. Hrvaški parlament mora (obvezno) referendum razpisati, če to zahteva deset odstotkov volivcev ali pa v primeru, kadar gre za referendum o vstopu Republike Hrvaške v skupnost drugih držav. Hrvaški parlament lahko (fakultativno) razpiše referendum o spremembi ustave, o predlogu zakona in o drugih vprašanih iz pristojnosti parlamenta. (Od leta 1991 je Hrvaška imela tri referenduma: prvi je bil leta 1991, ko so se državljani odločali o samostojnosti, drugi, na katerem so se odločali o vstopu Hrvaške v EU, je sledil 21

let pozneje, leta 2012. Novembra 2013 pa so na referendumu, ki je bil prvič razpisan na podlagi izražene volje volivcev, volivci odločali, ali so za to, da se v ustavo vnese določilo, da je zakon skupnost moškega in ženske.)

Predsednik Hrvaške lahko (fakultativno) razpiše referendum o predlogu vlade, če gre za vprašanja pomembna za neodvisnost, enotnost in obstoj Republike Hrvaške. Hrvaška ureditev ne uveljavlja z našo ureditvijo primerljivega zakonodajnega referenduma, enako kot pri nas pa lahko referendum zahtevajo tudi volivci. Odločitev na referendumu je obvezujoča. Pristojni organ pred potekom enoletnega roka od razpisa referenduma ne more sprejeti zakona ali odločitve, ki bi bila v nasprotju z odločitvijo na referendumu, razen ko gre za referendum na pobudo volivcev in referendum o vstopu Republike Hrvaške v zavezništvo z drugimi državami, lahko pristojni organ odločitev spremeni le na drugem referendumu. Referenduma o istem vprašanju ni mogoče ponovno razpisati pred potekom šestih mesecev od prejšnjega referenduma.

Zakon, ki ureja referendum, predpisuje postopek zbiranja podpisov volivcev za podporo referendumski pobudi. Kadar volivci vložijo pobudo za razpis referenduma, se ustanovi Organizacijski odbor, ki vodi postopek zbiranja podpisov. Organizacijski odbor tudi sprejme odločitev, da se začne postopek za razpis referenduma. Odločitev organizacijskega odbora, ki se objavi v dnevem časopisu in drugih sredstvih javnega obveščanja, mora vsebovati jasno oblikovano referendumsko vprašanje in rok za zbiranje podpisov podpore referendumu, ki ne sme biti daljši od 15 dni. Zbiranje podpisov za razpis referenduma lahko poteka na katerem koli primernem mestu v skladu z odločitvijo predstavnškega organa samoupravne lokalne skupnosti (mesta ali občine). Organizacijski odbor je tudi dolžan pet dni pred začetkom, pristojni policijski postaji podati prijavo za zbiranje podpisov za razpis referenduma. Volivci, ki želijo oddati podporo za razpis referenduma, morajo na ustreznem obrazcu navesti svoje ime in priimek, EMŠO in obrazec osebno podpisati. Volivec lahko svojo podporo za razpis referenduma odda le na enem kraju, ki je namenjen za zbiranje podpisov. Po izteku roka za zbiranje podpisov se vse sezname predloži Organizacijskemu odboru. Organizacijski odbor preveri, ali je zbiranje podpisov potekalo v skladu z zakonom. Če Organizacijski odbor ugotovi, da se je za razpis referenduma izjavilo deset odstotkov volivcev od skupnega števila volivcev v Republiki Hrvaški, se zahtevke za razpis referenduma posreduje predsedniku Hrvaškega parlamenta. Zahtevku je potrebno priložiti vse sezname podpor volivcev, s katerimi se dokazuje, da je referendum zahtevalo potrebno število volivcev. Ko Hrvaški parlament prejme zahtevek za razpis referenduma lahko v roku 30 dni zaprosi ustavno sodišče, da ugotovi, ali je referendumsko

vprašanje oziroma postopek zbiranja podpisov v skladu z ustavo in zakonom. Če ustavno sodišče ugotovi, da referendumsko vprašanje oziroma postopek zbiranja podpisov ni v skladu z ustavo in zakonom, se referenduma ne razpiše.

Litva

Litvanska ustava v 9. členu določa, da se o najbolj pomembnih vprašanjih, ki se nanašajo na državo in narod, odloča na referendumu. Seimas (parlament) razpiše referendum, če to zahteva najmanj četrtnina poslancev ali najmanj 300.000 volivcev. Postopek za objavo in izvedbo referenduma je določen v Zakonu o referendumu. Ta omogoča izvedbo obveznih in posvetovalnih referendumov, vendar pa izrecno ne predvideva naknadnega zakonodajnega referenduma.

Zainteresirani volivci morajo najprej oblikovati t. i. iniciativno skupino vsaj 15 oseb. Predsedujoči skupino nato registrira pri Državni volilni komisiji ter istočasno predloži referendumski predlog. Okvirno se tudi že določi možen datum njegove izvedbe. Vloga, ki jo oblikuje skupina, mora vsebovati: besedilo referendumskega predloga, koordinatorja(je) skupine in podpise vseh članov skupine.

Potrdilo o registraciji skupine mora Državna volilna komisija izdati v 15 dneh od prejema vloge. Istočasno se sklep o registraciji pošlje tudi predsedniku parlamenta, ki o pobudi za razpis referenduma obvesti parlament. Volilna komisija mora potem v petih delovnih dneh izdati obrazce za zbiranje podpisov. Od tega dne začne teči trimesečni rok za zbiranje podpisov. Po vložitvi podpisov in končnega teksta Državni volilni komisiji ima ta 15 dni časa, da potrdi ustreznost vloge in podpisov.

Dopis volilne komisije, da je vloga za razpis referenduma skladna z zakonom, se skupaj z besedilom in priloženimi podpisi nato predloži v parlament, ki na prvi seji odloča o datumu izvedbe. Ta ne more biti prej kot dva meseca in ne kasneje kot tri mesece po sprejetju sklepa parlamenta o razpisu referenduma. Referendum je veljaven, če se ga udeleži vsaj polovica volivcev.

Švica

Naknadni zakonodajni referendum se izvede v skladu s 141. členom ustave, če ga s svojim podpisom zahteva 50.000 volilnih upravičencev ali osem kantonov v roku 100 dni po uradni objavi (zakona).

Ljudstvo odloča:

- o zveznih zakonih,
- o nujnih, razglašanih zveznih zakonih, katerih veljavnost je daljša kot eno leto,
- o mednarodnih pogodbah (nekaterih).

Zakon do izkazane volje volivcev na referendumu ne velja. Zakon lahko začne veljati šele po izteku 100 dnevne roka, če referendumsko pobuda ne dobi zadostne podpore; v nasprotnem primeru pa je njegova veljavnost odložena, dokler ni sprejet na referendumu. Možnost razpisa referenduma ima torej odložilni učinek na uveljavitev zakona. Takšno večmesečno podaljšanje časa za uveljavitev zakona je slabost (tudi švicarskega) sistema referenduma (Kaučič in Cerar, 2003), ne glede nato pa je ta oblika demokracije v Švici pogosta. Besedilo zakona, za katerega se zahteva referendum, se predloži ljudstvu v glasovanje v celoti. Umik referenduma ni dopusten.

Pobuda, razpis, podpisna lista in druga organizacijska vprašanja (fakultativnega referenduma) so urejena v Zakonu o političnih pravicah (zveznem in kantonalnih). Na splošno velja, da če katerakoli oseba ali skupina, ki nasprotuje sprejetemu zakonu uspe zbrati 50 000 podpisov v 100 dneh po uradni objavi, imajo volivci možnost odločati na referendumu. Torej je pobudnik referenduma lahko ena ali več oseb. Običajno je to več oseb, organiziranih v skupino

pobudnikov referendumov (Referendumskomitee). Ta je lahko organizirana kot osrednja organizacija, ki ima lahko tudi lokalne organizacije.

Zahteva za referendum se predloži v zbiranje podpisov s podpisno listo. To pomeni, da se je referendum pričel. Zvezni zakon o političnih pravicah v 60. členu o podpisni listi ne navaja določb o pobudnikih referendumov. Podpisna lista (po zveznem zakonu) mora vsebovati 1. navedbo kantona in občine, v kateri je podpisnik glasovalni upravičenec; 2. oznako akta, na katerega se referendumska zahteva nanaša, z navedbo datuma njegovega sprejetja s strani zvezne skupščine; 3. navedbo o kaznivosti ponarejanja izidov zbiranja podpisov in o kaznivosti podkupovanja in podkupljivosti v zvezi z zbiranjem podpisov.

Nekateri kantonalni zakoni pa navajajo, da mora podpisna lista vsebovati še imena (in naslove) pobudnikov referendumov, na primer v kantonu Basel so to najmanj trije pobudniki (55. člen Zakona o političnih pravicah kantona Basel, točka d), ponekod pa tega ne navajajo (kanton Bern).

V primeru referendumov na nivoju kantona je čas za zbiranje krajši in število podpisnikov manjše (primer Basel, rok je 8 tednov, število potrebnih podpisov pa 1500).

Na splošno so vse informacije glede referendumov zelo pregledno objavljene na spletnih straneh tako na zvezni ravni kot na ravni kantonov. Na primer na spletni strani kantona so objavljeni možni, začeti, končani referendumi in t.i. neizkoriščeni referendumi. Na spletni strani kantona Bern pa so objavljeni referendumi, za katere še teče rok za zbiranje podpisov.

Volivec mora na predloženo listo svoje ime napisati lastnoročno in čitljivo, k čemur mora dodati svoj lastnoročni podpis. Podati mora osebne podatke, ki potrjujejo osebno identiteto, t.j. priimek, rojstni datum, naslov (61. člen Zakona o političnih pravicah). Uradna oseba s podpisom in žigom potrdi, da je podpisnik glasovalni upravičenec v zadevnem kantonu. Lista se zavrne, če niso izpolnjeni vsi zakonski pogoji. V primeru, če se je kdo podpisal več kot enkrat, se upošteva le en podpis (63. člen istega zakona). Lista se mora pravočasno predložiti pristojni upravni enoti, ki preveri in prešteje podpise. Vložene liste upravna enota ne sme vrniti predlagateljem, niti dopustiti vpogleda (64. člen istega zakona).

Po preteku roka zvezna pisarna ugotovi, ali je podpisna lista veljavna ter ali je zadostno število volivcev podprlo referendumsko pobudo. Zvezna pisarna šteje veljavne podpise le do števila enakega zahtevanemu kvorumu in nato objavi v zveznem uradnem listu ugotovitev, da so izpolnjeni pogoji za referendum. Če je bilo zbrano manj kot polovica podpisov od števila, ki ga ustava določa kot kvorum, se v zveznem uradnem listu objavi obvestilo o neizkoriščenem referendumu (oz. neizkoriščenem poteku referendumskega roka). Na referendumu se odločitev sprejme z večino, torej predlog je sprejet, če zanj glasuje večina volivcev, ki so glasovali (in hkrati večina kantonov, če so glasovali tudi kantoni).

Podpisna lista se lahko predloži v elektronski obliki; kdor jo predloži, je odgovoren za to, da so izpolnjene vse zakonske zahteve. Tako se lahko podpisna lista objavi na spletni strani npr. pobudnika referendumov. Podpisno listo podpisnik podpiše, uradna oseba potrdi identiteto in upravičenost glasovalca do glasovanja. Izpolnjeno podpisno listo se lahko pošlje pobudniku referendumov. Zbiranje podpisov lahko poteka na javnih mestih. Na spletnem mestu pobudnika je možno videti koledar krajev in terminov za zbiranje podpisov (npr. javne prireditve).

Zvezni zakon dopušča tudi možnost elektronske oddaje glasov (8.a člen). Na primer v kantonu Bern so junija 2012 izvedli prvo e-glasovanje na referendumu, kjer so lahko e-glasovali državljani, ki živijo v tujini. Zakon o političnih pravicah kantona Bern dopušča to možnost, kadar so izpolnjeni vsi tehnični pogoji (Zakon o političnih pravicah kantona Bern, člen 8 in 11a).

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov: /

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov: /

Obrazložitev k a in b:

Po predlagani ureditvi se zakon, o katerem se bo odločalo na referendumu, namreč ne bo več pošiljal vsem gospodinjstvom, temveč se bo objavil na spletni strani državnih organov. Predvidena je tudi javna razgrnitev. V primeru novele pa se bo po novem objavilo celotno besedilo zakona z vidno označenimi spremembami. S tem bo državljanu približana vsebina referendumu na enem mestu.

Dodatne prihranke, predvsem pa zmanjšanje administrativnih bremen pa prinaša sprememba 16.b člena, s katero se odpravljajo t.i. »fizični obrazci« podpore zahtevi za razpis referendumu. Predlagatelj referendumu bo tako poskrbel samo za izvedbo postopka pobude, skladno z zakonom (2.500 podpisov volivcev), v nadaljevanju pa bo (če bo zbiranje podpisov za podporo zahtevi za razpis referendumu uvedeno) v državni zbor, v postopku vložitev zahteve, predložil samo potrdilo ministrstva, pristojnega za vodenje evidence volilne pravice, o skupnem številu volivcev, ki so dali podporo zahtevi. Dodatno bo razbremenjen državljan, saj mu ne bo potrebno izpolnjevati posebnega fizičnega obrazca podpore zahtevi.

Dodatno so odpravljene tudi določene ovire v samem postopku zbiranja podpisov za podporo zahtevi za razpis referendumu in sicer v primeru, ko se posamezniki ne morejo zglasiti na upravni enoti.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Zakon ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Zakon ne bo imel posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Zakon ne bo imel posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Zakon ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne bo imel vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa: /

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Osnutek zakona je bil 9. januarja 2015 posredovan v medresorsko usklajevanje in javno razpravo, ki je trajala en mesec. Besedilo predloga zakona je bilo objavljeno na E-demokraciji. Dodatno je bil predlog posredovan tudi Uradu predsednika Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije, Državnemu svetu Republike Slovenije, Ustavnemu stavnem sodišču Republike Slovenije, Varuhu človekovih pravic Republike Slovenije, Državni volilni komisiji, Državni revizijski komisiji, Informacijskem pooblaščenцу, Računskemu sodišču Republike Slovenije in Komisiji za preprečevanje korupcije. Predlog zakona je bil 6. februarja 2015 predstavljen tudi na seji Ekonomsko-socialnega sveta.

Osnutek zakona je z deležniki v večini vsebinsko usklajen.

Državni zbor (Generalna sekretarka)

Bistvene pripombe:

3. Predlagatelja referendum je potrebno v zakonu bolj natančno definirati, dodatno pa bi bilo potrebno spremeniti določbo, ki daje možnost vlaganja pobude političnim strankam in drugim oblikam združevanja državljanov (predlog črtanja). Referendum je namreč v rokah volivcev.

V skladu z zgoraj navedeno pripombo in tudi pripombami je bila določba prvega odstavka 11. člena spremenjena in sicer tako, da se je natančno določilo kdo je predlagatelj, kdo je predstavnik predlagatelja (prvo podpisani na seznamu podpisnikov pobude za razpis referendum) in kdo predstavnika nadomesti v primeru njegove nedosegljivosti (drugopodpisani na seznamu podpisnikov pobude). V praksi so bili namreč z razlago drugih oblik združevanja državljanov pogostokrat zapleti in pomembno je, da je sedaj določena oseba, ki ima poslovno sposobnost oziroma subjektiviteto. Kot pobudniki oziroma predlagatelji ostajajo politične stranke, saj menimo, da sprememba 90. člena ustave k tej spremembi ne zavezuje. Tako predlagatelj zakona ni upošteval predloga za črtanje političnih strank in drugih oblik združenj volivcev, ker za tovrstno črtanje ni utemeljenih razlogov.

4. V zvezi s spremenjenim 16. a členom generalna sekretarka državnega zbora nasprotuje črtanju navedbe oznake zahteve za razpis referendum. Navajanje oznake naj bi bilo potrebno in do volivca bolj prijazno, saj so naslovi predlogov zakonov zelo dolgi in zapleteni, zato so oznake za njih razumljivejše. Generalna sekretarka tudi pojasnjuje, da je v vsakem postopku lahko vloženih več pobud k istemu sprejetemu zakonu, kar bi, če bi se na obrazce vpisovalo le celoten naslov zakona, pomenilo, da bi nujno morali določiti drug razlikovalni znak med njimi.

Glede na to, da predlog zakona izrecno določa, da se na seznamu in na obrazcu navede zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo pobudi oz. zahtevi nanaša (to določata spremenjeni 11. in spremenjeni 16.b člen osnovnega zakona), ni videti dodane vrednosti, da se na teh dokumentih uporablja tudi dodatna oznaka referendum, ki lahko morda celo nekoliko zavajajoče opredeljuje predmet referendum. Predlagatelj referendum bo tovrstne oznake/gesla še vedno lahko določal in jih uporabljal, vendar ne na seznamih oz. uradnih obrazcih za zbiranje podpor, temveč zgolj v okviru referendumske kampanje.

Državni zbor je podal še nekatere druge pripombe (roki, vročanje, obveščanje državnega zbora...), ki so bile v celoti upoštewane. Tako je med drugim dodana tudi določba spremenjenega 53.a člena, ki določa obveznost vrhovnega sodišča, da obvešča državni zbor.

Informacijski pooblaščenec

Informacijski pooblaščenec je s svojimi pripombami sodeloval v več fazah priprave predpisa. Tako je med drugim opozoril, da je v predlogu spremenjenega 12. člena osnovnega zakona

nabor osebnih podatkov predstavnika predlagatelja referendumu, ki so javni, preobsežen oz. v sami zakonski določbi ni določen namen javnosti teh podatkov. Informacijski pooblaščenec je tudi predlagal, da bi morali glede na namen evidentiranja podatka o izraženi podpori zahtevi v zakonu opredeliti, da se po poteku roka za zbiranje podpisov podpore podatki o izraženi podpori posamezni pobudi oziroma zahtevi iz evidence volilne pravice izbrišejo.

Predlogi Informacijskega pooblaščenca so upoštevani v 6. in 11. členu predloga zakona.

V postopku spremembe 16.b člena je bil pooblaščenec ponovno pozvan, da pripravi stališče na predlog spremembe v delu, ki se nanaša na posredovanje seznama podpisnikov podpore zahtevi za referendum in sicer predlagatelju referendumu. Spremenjena določba 16.b člena namreč predvideva odpravo fizičnih obrazcev in s tem tudi odpravo posredovanja osebnih podatkov o podpisnikih predlagatelju referendumu. Pooblaščenec je nasprotoval določbi o posredovanju seznama podpisnikov podpore predlagatelju referendumu, ker je menil, da gre v tem primeru za večje tveganja za zlorabo osebnih podatkov. Poleg tega seznama podpisnikov (z osebnimi imeni in občino stalnega prebivališča) ne potrebuje državni zbor (o tem je predlagatelj zakona pridobil tudi mnenje državnega zbora).

Predlagatelj je upošteval mnenje informacijskega pooblaščenca in v predlog zakona v 9. odstavku 16 b člena zapisal, da se predlagatelju posreduje samo skupno število podpisnikov zahteve za razpis referendumu in ne njihovega seznama z osebnimi podatki.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da zakon z informacijskim pooblaščencom v celoti usklajen.

Služba državne volilne komisije

Služba državne volilne komisije je predlagala dopolnitev 54. člena osnovnega zakona na način, da se določi, da se javna naročila potrebna za izvedbo referendumu v skladu z določbami zakona, ki ureja javna naročila, oddajo po postopku s pogajanji brez predhodne objave. DVK svoj predlog utemeljuje za naslednjimi argumenti:

4. Stroške za izvedbo referendumu ni mogoče načrtovati s proračunom za tekoče leto in jih DVK nima v svojem proračunu. V praksi sredstva za izvedbo referendumu vedno zagotovi Vlada Republike Slovenije iz proračunske rezerve.
5. Roki, ki jih zahteva izvedba referendumu, ne omogočajo spoštovanja rokov za druge postopke javnega naročanja, določene z zakonom, ki ureja javna naročila, še posebej, ker se večina referendumov razpiše v roku med 30. in 45. dni po razpisu referendumu.
6. Postopek s pogajanji brez predhodne objave je eden izmed postopkov, ki jih določa zakon, ki ureja javna naročila in ga je, ob upoštevanju rokov za izvedbo referendumu in rokov za izvedbo samega postopka, mogoče izvesti.

Menimo, da je nepotrebno in nomotehnično neprimerno, da materijo javnega naročanja nesistemske ureja področna zakonodaja. Izjeme od pravil javnega naročanja je zaradi enakopravne obravnave ponudnikov in transparentnosti postopka vedno potrebno obravnavati izjemno restriktivno. Pravila javnega naročanja so tako pri izjemah dosledno prevzeta v skladu z evropskimi predpisi, z Direktivo št. 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. 3. 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL L št. 134 z dne 30. 4. 2004, str. 114), nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (EU) št. 1336/2013 z dne 13. decembra 2013 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil (UL L št. 335 z dne 14. 12. 2013, str. 17). Ta ne določa in ne pozna izjem od pravila javnega naročanja v primerih (vseh) volitev in referendumov. Direktiva, tako kot Zakon o javnem naročanju (ZJN-2, Uradni list RS, št. 128/06), omogoča izvedbo postopka s pogajanji, kadar ni mogoče spoštovati niti najkrajših rokov, določenih s tem zakonom. Menimo, da ZJN-2 daje zadostno podlago, da

se v primerih, kot jih navaja DVK, javno naročilo lahko odda po postopku s pogajanjem brez predhodne objave.

Po dodatnih usklajevanjih se je z obrazložitvijo predlagatelja zakona Služba državne volilne komisije strinjala in so bile pripombe umaknjene. Tako je predlog zakona (vključno s spremembami, s katerimi je natančneje določen postopek ugotavljanja izida glasovanja na referendumu) usklajen.

Računsko sodišče

Računsko sodišče je predlagalo, da se rešitev iz predlagane spremembe 54. člena osnovnega zakona, uzakoni tudi za izvedbo referenduma na lokalni ravni.

V prvotnem predlogu zakona, ki je bil 9. januarja 2015 posredovan v medresorsko usklajevanje, se je 54. člen zakona dopolnil na način, da se je dodal nov odstavek, ki se je glasil: «Če zaradi rokov, ki jih zahteva izvedba referenduma, ni mogoče spoštovati rokov, določenih z zakonom, ki ureja javna naročila, se javno naročilo odda po postopku s pogajanjem brez predhodne objave.

Kot izhaja že iz obrazložitve pri pripombah Službe državne volilne komisije, je bila pripomba umaknjena. Po ponovni preučitvi predlagane rešitve je bilo zavzeto stališče, da predlagana sprememba ni potrebna, saj Zakon o javnem naročanju za primere, ko ni mogoče spoštovati rokov za redne postopke javnega naročanja, omogoča izvedbo javnega naročila po postopku s pogajanjem brez predhodne objave. Iz predloga zakona je tako izvzeta sprememba 54. člena osnovnega zakona, zato pripomba Računskega sodišča ni več relevantna.

Ustne pripombe podane na seji Ekonomsko socialnega sveta

4. Predstavniki sindikatov so na seji nasprotovali črtanju določbe, ki je državnemu zboru omejevala možnost poseganja v zakonsko materijo na referendumu še leto dni po sprejetju odločitvi.

Menimo, da je izrecna ustavna določba o vezanosti državnega zbora na referendumsko odločitev nepotrebna. Takšno določbo ne vsebuje tudi spremenjeni 90. člen ustave, saj se z uveljavitvijo zavrnitvenega modela referenduma v primeru, da volivci na referendumu zakon zavrnejo šteje, da je s tem zakonodajni postopek (neuspešno) končan. Tudi teorija in primerjalno pravo sta kritična do take ustavno zapovedane vezanosti parlamenta na referendumsko odločitev. Kljub temu, da takšne določbe ne bo več v zakonu, ni pričakovati, da bo zakonodajalec določeno posamezno rešitev, ki je bila vzrok za razpis referenduma, ignoriral tako, da bo takoj ponovno sprejel enako rešitev. Hkrati tudi opozarjamo, da je veljavna ureditev v praksi sprožala številna vprašanja, v katerih primerih je lahko zakon vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev oz. tehtanja med vezanostjo na izid referenduma in obveznostjo Republike Slovenije za ustrezno in pravočasno harmonizacijo svojega pravnega reda s pravom Evropske unije.

5. Predstavniki sindikatov so na seji nasprotovali rešitvi, ki predlagatelju referenduma nalaga, da zoper odločitev državnega zbora o zavrnitvi razpisa referenduma, vložijo zahtevo za presojo na ustavno sodišče in posledično nosi stroške.

Z uveljavitvijo zavrnitvenega modela referenduma, kjer ustava državnemu zboru daje podlago kdaj lahko zavrne razpis referenduma, je treba predlagatelju referenduma zagotoviti tudi pravno varstvo zoper to odločitev državnega zbora. Takšno rešitev nakazuje že II. razdelek Ustavnega zakona o spremembi 90. člena ustave, ki pravi, da ustavno sodišče odloči v sporu med predlagateljem referenduma in državnim zborom, ki zavrne razpis referenduma o zakonu. Do sedaj so bili aktivno legitimirani poslanci, ki so razpisu referenduma lahko nasprotovali le tako, da so na ustavno sodišče naslovili zahtevo za oceno ustavnosti oz. zakonitosti zahteve za razpis referenduma (to zahtevo je bilo potrebno tudi ustrezno obrazložiti), z uveljavitvijo

zavrnitvenega modela referendumu na podlagi navedenega Ustavnega zakona, ko državni zbor sprejme odločitev o zavrnitvi razpisa referendumu, pa ne more biti drugače, kot da ima sodno varstvo predlagatelj referendumu. Hkrati tudi opozarjamo, da se je v primerjavi s prvotnim predlogom zakona ob upoštevanju načela učinkovitega pravnega sredstva pritožbeni rok iz osmih dni podaljšal na petnajst dni.

6. Po mnenju predstavnikov sindikatov predlog zakona ne opredeljuje dovolj eksplicitno materije, ki onemogoča razpisa referendumu, nanašajoč se na izvrševanje proračuna, ki lahko ureja tudi druge materije, ki se nanašajo neposredno na proračun.

Menimo, da drugi odstavek 90. člena ustave postavlja dovolj jasne kriterije, na katere lahko državni zbor in ustavno sodišče opreta svojo odločitev, zato teh omejitev ni mogoče bolj natančno konkretizirati v zakonu. To določbo pa bo nadgradila tudi praksa ustavnega sodišča. Dosedanja ustavna ureditev teh omejitev ni poznala, zato je moralo ustavno sodišče v postopku presoje dopustnosti referendumu ocenjevati možnost nastanka protiustavnih posledic referendumu, sprejete odločitve sodišča pa so nato sprožale polemike v strokovni in laični javnosti (iz Poročila Ustavne komisije Državnega zbora o pripravi predloga ustavnega zakona o spremembah 90., 97. in 99. člena Ustave Republike Slovenije, EPA 620-VI, št. 001-02/12-16/72 z dne 29.3.2012).

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Boris Koprivnikar, minister za javno upravo
- mag. Janko Burgar, državni sekretar na Ministrstvu za javno upravo
- mag. Mateja Prešern, vodja Službe za transparentnost, integriteto in politični sistem
- mag. Renata Zatler, sekretarka

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo in 41/13 – UZ90,97,99) se 6. člen spremeni tako, da se glasi:

»6. člen

Sprememba ustave je na referendumu potrjena, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da se glasovanja udeleži večina vseh volivcev. Število vseh volivcev se ugotavlja od števila volivcev, vpisanih v evidenco volilne pravice na dan glasovanja na referendumu. Ta podatek iz evidence volilne pravice se pridobi od ministrstva, pristojnega za vodenje evidence volilne pravice.

Državna volilna komisija na podlagi podatkov ministrstva, pristojnega za evidenco volilne pravice, najkasneje devet dni pred dnevom glasovanja, na svoji spletni strani objavi število volilnih upravičencev v volilnih imenikih, sestavljenih skladno z zakonom, ki ureja evidenco volilne pravice.«.

2. člen

V 9. členu se beseda »potrditvi« nadomesti z besedo »uveljavitvi«.

3. člen

11. člen se spremeni tako, da se glasi:

»11. člen

Državni zbor razpiše zakonodajni referendum, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev. Postopek za razpis referenduma se začne na podlagi pobude volivcem za vložitev zahteve za razpis referenduma (v nadaljnjem besedilu: pobuda), ki jo lahko vloži vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov (v nadaljnjem besedilu: predlagatelj referenduma). Predlagatelja referenduma v celotnem postopku za razpis referenduma zastopa predstavnik, to je prvopodpisani na seznamu podpisnikov pobude (v nadaljnjem besedilu: predstavnik predlagatelja referenduma). Če je predstavnik predlagatelja referenduma nedosegljiv, predlagatelja referenduma zastopa drugopodpisani na seznamu podpisnikov pobude.

Pobuda mora biti podprta s podpisi najmanj dva tisoč petsto volivcev. Vsak volivec lahko da podporo posamezni pobudi le enkrat. Podpore pobudi morajo biti zbrane na seznamu, na katerem je na vsakem listu seznama naveden zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo pobudi nanaša. Podpisnike na posameznem listu seznama se oštevilči. Seznam vsebuje naslednje osebne podatke podpisnikov: osebno ime in EMŠO, lastnoročni podpis ter datum podpisovanja seznama.

Pobuda s seznamom podpisnikov, ki vsebuje referendumsko vprašanje v skladu s 16.c členom tega zakona in podatke o predlagatelju v skladu z 12. členom tega zakona, se vloži v sedmih dneh po sprejemu zakona pri pristojni službi državnega zbora. Predsednik državnega zbora

nemudoma pošlje seznam ministrstvu, pristojnemu za vodenje evidence volilne pravice, ki najkasneje v dveh delovnih dneh po prejemu preveri pravilnost navedbe osebnih podatkov na seznamu in volilno pravico podpisnikov. V številu podpisnikov ne upošteva podpisnikov, katerih osebni podatki na seznamu niso pravilno navedeni ali tistih, ki nimajo volilne pravice. O številu podpisnikov z volilno pravico in pravilno navedbo osebnih podatkov na seznamu, obvesti predlagatelja referenduma in predsednika državnega zbora. Celoten seznam vrne državnemu zboru. Če je pobuda na seznamu podprlo več kot dva tisoč petsto podpisnikov, ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, preverjanje zaključi po potrditvi pravilnosti podatkov za dva tisoč petsto podpisnikov in ostalih podpisnikov ne preverja.

Zahteva za razpis referenduma (v nadaljnjem besedilu: zahteva) mora biti podprta s podpisi najmanj štirideset tisoč volivcev. Zahteva se lahko vloži pod pogojem, da je bila vložena pobuda v skladu s tem zakonom. Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi je petintrideset dni. Zahtevi mora biti priloženo potrdilo o skupnem številu danih podpor iz devetega odstavka 16.b člena tega zakona in mora vsebovati referendumsko vprašanje v skladu s 16.c členom tega zakona ter podatke o predlagatelju referenduma v skladu z 12. členom tega zakona.

Zahteva se vloži najpozneje sedmi dan po preteku roka za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi pri pristojni službi državnega zbora.

Rok za vložitev pobude in zahteve se izteče z iztekom poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka iz prvega stavka tretjega odstavka tega člena oziroma petega odstavka tega člena. Pobuda oziroma zahteva, naslovljena na predsednika državnega zbora, se vloži osebno s priloženim seznamom oziroma potrdilom o skupnem številu danih podpor.

Če je vložena pobuda iz tretjega odstavka tega člena, državni zbor zakona ne pošlje v razglasitev do poteka roka za vložitev zahteve iz petega odstavka tega člena. Če zahteva v tem roku ni vložena, pošlje državni zbor zakon v razglasitev. Enako ravna, če sta pobuda ali zahteva umaknjena.

Če državni zbor sprejme sklep iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, zakona ne pošlje v razglasitev, dokler ga ustavno sodišče ne obvesti, da zahteva v skladu s tretjim odstavkom 21. člena tega zakona ni bila vložena. Če je zoper sklep državnega zbora vložena zahteva iz tretjega odstavka 21. člena na ustavno sodišče, zakona ne pošlje v razglasitev do objave odločitve ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije, da je sklep državnega zbora iz prvega odstavka 21. člena tega zakona v skladu z ustavo oziroma do seznanitve, da je zahteva umaknjena.«.

4. člen

12. člen se spremeni tako, da se glasi:

»12. člen

Pobudo in zahtevo iz 11. člena tega zakona vloži predlagatelj referenduma. V pobudi in zahtevi se navede podatke o predlagatelju referenduma, vključno z osebnim imenom, EMŠO in občino ter naslovom stalnega prebivališča prvopodpisanega in drugopodpisanega na seznamu pobude za razpis referenduma.

Predlagatelj referenduma lahko pobudo ali zahtevo tudi umakne. Zahtevo lahko umakne do sprejema odločitve državnega zbora o razpisu referenduma.

Z namenom zagotovitve preglednosti postopka izvedbe zakonodajnega referenduma so podatki o predlagatelju referenduma, vključno z osebnim imenom ter občino stalnega prebivališča

predstavnik predlagatelja referendum, javno dostopni do objave odločitve iz 53.b člen tega zakona, kadar referendum ni izveden, pa do poteka šestih mesecev od objave zakona, glede katerega so se izvajali postopki za razpis referendum, v Uradnem listu Republike Slovenije.

Predsednik državnega zbora, pristojna služba državnega zbora in ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, varujejo osebne podatke volivcev s seznama iz drugega odstavka 11. člena tega zakona, razen podatkov o predstavniku predlagatelja referendum, kot zaupne.«.

5. člen

12.a člen se črta.

6. člen

13. člen se spremeni tako, da se glasi:

»13. člen

Če je državni zbor na podlagi zahteve državnega sveta zakon ob ponovnem odločanju ponovno sprejel, se rok sedmih dni za vložitev pobude iz tretjega odstavka 11. člena tega zakona šteje od dneva sprejetja zakona pri ponovnem odločanju. V tem primeru se upoštevajo tudi že zbrani podpisi, s katerimi je bila podprta pobuda pred ponovnim odločanjem o zakonu. Če je bila pobuda že vložena, je v tem primeru ni treba ponovno vložiti.«.

7. člen

14., 15. in 16. člen se črtajo.

8. člen

16.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»16.a člen

Če je pobuda vložena v skladu z zakonom in če državni zbor ne sprejme sklepa iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, predsednik državnega zbora prvi delovni dan po preteku štirinajstdnevnega roka od prejema popolne pobude obvesti o dani pobudi ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, in določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Na podlagi odločitve državnega zbora, lahko predsednik državnega zbora obvesti o dani pobudi in določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi prej kot prvi delovni dan po preteku štirinajstdnevnega roka. Koledarski rok se objavi na spletni strani državnega zbora. O določitvi tega koledarskega roka predsednik državnega zbora istočasno obvesti tudi predlagatelja referendum. Če bi koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi, najmanj za deset dni padel v čas med 15. julijem in 31. avgustom, predsednik državnega zbora določi koledarski rok, ki začne teči 1. septembra. Rok za zbiranje

podpisov predsednik državnega zbora lahko izjemoma podaljša za obdobje, ko iz objektivnih razlogov ni bilo možno oddati podpore zahtevi.«.

9. člen

16.b člen se spremeni tako, da se glasi:

»16.b člen

Volivec da svojo podporo zahtevi tako, da podporo, na kateri so poleg zakona, na katerega se zbiranje podpisov za podporo zahtevi nanaša, in podatkov o predlagatelju referendumu, navedeni njegovi osebni podatki (osebno ime, datum rojstva in naslov stalnega prebivališča), lastnoročno podpiše. Volivec lahko da podporo posamezni zahtevi samo enkrat.

Volivec da svojo podporo zahtevi osebno pred uradno osebo upravne enote ne glede na kraj stalnega prebivališča. Volivec uradni osebi predloži veljaven uradni identifikacijski dokument, na podlagi katerega uradna oseba preveri njegovo identiteto. Podatki iz podpore se vnesejo v evidenco volilne pravice. Volivec lahko da podporo zahtevi v času, ko teče rok za zbiranje podpisov, v poslovnem času na vseh upravnih enotah in krajevnih uradih upravnih enot.

Volivec lahko da svojo podporo zahtevi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Preko portala e-uprava se elektronsko podpisana podpora posreduje upravnim enotam, ki vodi evidenco volilne pravice, da preveri veljavnost varnega elektronskega podpisa v skladu z zakonom, ki ureja elektronski podpis, ter podatke o volivcu v evidenci volilne pravice. Če ugotovi, da je elektronski podpis veljaven in da so izpolnjeni zakonski pogoji za veljavno oddajo podpore zahtevi, podatke o podpori vnese v evidenco volilne pravice. Če podpisnik ali elektronski podpis ne izpolnjujeta z zakonom določenih pogojev, upravna enota ali centralni informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje zavrne oddajo podpore zahtevi in o tem obvesti podpisnika.

Osebe, ki so med tekom roka za zbiranje podpisov v bolnišnici, socialnovarstvenem zavodu, ki opravlja institucionalno varstvo, priporu, zavodu za prestajanje kazni zapora, vzgojnem zavodu, prevzgojnem domu ali zavodu za usposabljanje, lahko svojo podporo zahtevi dajo tako, da njihov podpis na predpisanem obrazcu podpore potrdi oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi odgovorna oseba te institucije.

Osebe, ki med tekom roka za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivajo v tujini, lahko svojo podporo zahtevi dajo tako, da njihov podpis na predpisanem obrazcu podpore potrdi uradna oseba diplomatsko- konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve. Osebam, ki med tekom roka za zbiranje podpisov kot pripadniki Slovenske vojske v tujini opravljajo vojaško službo, in jim podpisa na predpisanem obrazcu podpore ni mogoče potrditi v skladu s tem odstavkom, lahko podpis potrdi pristojni poveljnik.

Osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, vendar zaradi daljše hude bolezni ali invalidnosti ne morejo na upravno enoto in ne prebivajo v institucijah iz četrtega odstavka tega člena, lahko svojo podporo zahtevi dajo na predpisanem obrazcu podpore pred uradno osebo upravne enote, ki take osebe obišče na domu najpozneje zadnji dan koledarskega roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Zahteva za obisk uradne osebe se vloži pri upravni enoti najpozneje sedem dni pred potekom koledarskega roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi.

Če je podpora zahtevi dana na način iz četrtega in petega odstavka tega člena, institucija, kjer se volivec nahaja, diplomatsko-konzularno predstavništvo Republike Slovenije oziroma pristojni poveljnik preko ministrstva, pristojnega za obrambo, oddano podporo posreduje upravni enoti, ki v primeru izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka tega člena, podporo vnese v evidenco volilne pravice.

Če je podpora zahtevi dana na način iz tretjega, četrtega, petega ali šestega odstavka tega člena, se ob vnosu podpore v evidenco volilne pravice izdela tudi elektronska kopija podatkov iz podpore, ki se tudi vnese v evidenco volilne pravice.

Ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, na zahtevo predlagatelja referendumu in v skladu z dogovorom sporoča predlagatelju referendumu število oddanih podpor. Najpozneje četrty dan po poteku roka za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi, ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice, predlagatelju referendumu izda pisno potrdilo o skupnem številu oddanih podpor.

Podatek o podpori, dani s strani posameznega volivca se lahko iz evidence volilne pravice posreduje na zahtevo volivca, ki lahko pridobi le podatek o podpori, ki se vodi o njem, ali na zahtevo sodišča. Podatki o dani podpori se v evidenci volilne pravice po objavi odločitve iz 53.b člena tega zakona, kadar referendum ni izveden, pa po šestih mesecih od objave zakona, glede katerega so se izvajali postopki za razpis referendumu, v Uradnem listu Republike Slovenije blokirajo, in se hranijo deset let od vpisa. Dostop do blokiranih podatkov je dovoljen le pristojnim državnim organom zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom.

Postopek oddaje podpore zahtevi poteka elektronsko, razen v primerih iz četrtega, petega in šestega odstavka tega člena, ko se podpora odda na obrazcu, ki ga predpiše minister, pristojen za evidenco volilne pravice.«.

10. člen

16.c člen se spremeni tako, da se glasi:

»16.c člen

Pobuda in zahteva vsebujeta referendumsko vprašanje, ki se glasi: »Ali ste za to, da se uveljavi zakon ... (navesti naslov zakona), ki ga je sprejel državni zbor na seji dne ...?«.

11. člen

20. člen se spremeni tako, da se glasi:

»20. člen

Če referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu s 16.c členom tega zakona, ga predsednik državnega zbora v soglasju s predlagateljem referendumu nemudoma, vendar najkasneje v treh dneh, ustrezno dopolni ali popravi. Če soglasje ni pridobljeno, predsednik državnega zbora pozove predlagatelja referendumu, naj referendumsko vprašanje nemudoma, vendar najkasneje v treh dneh, ustrezno dopolni oziroma popravi. Če referendumskega vprašanja v

roku ne dopolni oziroma ne popravi, predsednik državnega zbora ugotovi, da je bila zahteva oziroma pobuda umaknjena.«.

12. člen

21. člen se spremeni tako, da se glasi:

»21. člen

Državni zbor sprejme sklep, s katerim ugotovi, da referendumu ni dopustno razpisati, če se pobuda nanaša na zakon, o katerem v skladu z drugim odstavkom 90. člena Ustave Republike Slovenije referendumu ni dopustno razpisati. Sklep mora vsebovati razloge, zaradi katerih referendumu ni dopustno razpisati.

Državni zbor sprejme sklep iz prejšnjega odstavka v štirinajstih dneh po vložitvi popolne pobude in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Predlagatelj referendumu lahko v petnajstih dneh od objave sklepa iz prvega odstavka tega člena zahteva, da ustavno sodišče preizkusi ustavnost tega sklepa. Zahteva se vложи pri ustavnem sodišču, in je pravočasna vložena le, če jo ustavno sodišče prejme pred iztekom roka. Če je zahteva poslana v elektronski obliki in podpisana z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim potrdilom se šteje za pravočasno, če jo je pred iztekom roka prejel informacijski sistem ustavnega sodišča ali informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje. Predlagatelj referendumu lahko zahtevo umakne do odločitve ustavnega sodišča. Ustavno sodišče obvesti državni zbor o tem, ali je bila vložena zahteva in o njenem umiku. Ustavno sodišče odloči o zahtevi v tridesetih dneh.

Če ustavno sodišče ugotovi, da je sklep državnega zbora iz prvega odstavka tega člena v nasprotju z ustavo, ga razveljavi. Predsednik državnega zbora v sedmih dneh po prejemu odločitve ustavnega sodišča, s katero to razveljavi sklep državnega zbora, določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi v skladu s 16.a členom tega zakona.«.

13. člen

Za 21. členom se doda nov 21.a člen, ki se glasi:

»21.a člen

Ne glede na določbe tega zakona državni zbor sprejme sklep, s katerim ugotovi, da referendumu ni dopustno razpisati, ker gre za zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, takoj po preteku sedmih dni od sprejetja zakona. Če državni svet odloči, da glede zakona ne bo zahteval, da državni zbor pred razglasitvijo zakona o njem še enkrat odloča, sprejme sklep takoj po prejemu obvestila o takšni odločitvi. Če državni svet zahteva, da državni zbor o zakonu ponovno odloča, sprejme sklep takoj po ponovnem sprejetju zakona. Sklep mora vsebovati razloge, zaradi katerih referendumu ni dopustno razpisati.

Po sprejetju sklepa iz prejšnjega odstavka se zakon pošlje v razglasitev. Sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije skupaj z zakonom.

Če je bila glede zakona iz prvega odstavka tega člena vložena pobuda, se s sprejetjem sklepa šteje, da ni bila vložena. Državni zbor o tem obvesti predlagatelja referendumu.

Samo vsak volivec lahko v petnajstih dneh od uveljavitve zakona iz prvega odstavka tega člena zahteva oceno ustavnosti zakona zaradi kršitve drugega odstavka 90. člena ustave. Ustavno sodišče o zahtevi odloči v tridesetih dneh.«.

14. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:

»22. člen

Državni zbor razpiše referendum z odlokom v sedmih dneh po vložitvi popolne zahteve. Če državni zbor razpiše referendum po opravljeni ustavnosodni presoji sklepa državnega zbora iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, zahteva in pobuda za oceno ustavnosti odloka o razpisu referenduma iz razloga nedopustnosti razpisa referenduma nista dovoljeni.«.

15. člen

23. člen se spremeni tako, da se glasi:

»23. člen

Zakon je na referendumu zavrjen, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev. Število vseh volivcev se ugotavlja od števila volivcev, vpisanih v evidenco volilne pravice na dan glasovanja na referendumu. Ta podatek iz evidence volilne pravice se pridobi od ministrstva, pristojnega za vodenje evidence volilne pravice.

Državna volilna komisija na podlagi podatkov ministrstva, pristojnega za evidenco volilne pravice, najkasneje devet dni pred dnevom glasovanja, na svoji spletni strani objavi število volilnih upravičencev v volilnih imenikih, sestavljenih skladno z zakonom, ki ureja evidenco volilne pravice.«.

16. člen

V 24.a členu se besedilo »je bil potrjen« nadomesti z besedilom »ni bil zavrjen«.

17. člen

25. člen se črta.

18. člen

V 25.g členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Če referendum o mednarodnih povezavah ni bil izveden, se referendum glede zakona o ratifikaciji take mednarodne pogodbe izvede v skladu z določbami tega zakona o zakonodajnem referendumu.«.

19. člen

V 29. členu se doda nov prvi stavek, ki se glasi:

»Pri ugotavljanju izida posvetovalnega referenduma se upoštevajo glasovi volivcev, ki so veljavno glasovali.«.

20. člen

34. člen se spremeni tako, da se glasi:

»34. člen

Najpozneje petnajst dni pred dnem glasovanja se akt o razpisu referenduma in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu, objavi na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije in spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini.

Besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu, se javno razgrne na sedežih in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Če je akt, o katerem se odloča na referendumu, zakon o spremembah oziroma dopolnitvah zakona, se na način iz prvega in drugega odstavka tega člena objavi tudi besedilo zakona z vidno označenimi spremembami oziroma dopolnitvami, ki ga pripravi pristojna služba državnega zbora.

Ne glede na določbe prejšnjega odstavka, na prošnjo volivca, upravna enota posreduje na njegov naslov tiskani izvod besedila akta, o katerem se odloča na referendumu.«.

21. člen

V drugem odstavku 35. člena se črta beseda »vsako«.

22. člen

V 39. členu se tretja alineja spremeni tako, da se glasi:

»- predpiše obrazce za izvrševanje tega zakona, razen obrazca iz prvega odstavka 16.b člena tega zakona,«.

23. člen

45. člen se spremeni tako, da se glasi:

»45. člen

Na volišču se razobesi akt o razpisu referendumoma.«.

24. člen

V prvem odstavku 49. člena se na koncu pika nadomesti z vejico in dodata novi deveta in deseta alineja, ki se glasita;

»- delež volivcev od vseh volivcev, ki so na dan glasovanja vpisani v evidenco volilne pravice in so se udeležili glasovanja na referendumu, kadar se ugotavlja izid referendumoma o spremembi ustave,

- delež volivcev, ki so glasovali proti uveljavitvi zakona, od vseh volivcev, ki so na dan glasovanja na referendumu vpisani v evidenco volilne pravice, kadar se ugotavlja izid zakonodajnega referendumoma.«.

25. člen

Drugi odstavek 53.a člena se spremeni tako, da se glasi:

O pritožbi iz prejšnjega odstavka odloči Vrhovno sodišče Republike Slovenije v tridesetih dneh. Pritožba je pravočasno vložena le, če jo Vrhovno sodišče Republike Slovenije prejme pred iztekom roka. Če je pritožba poslana v elektronski obliki in podpisana z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim potrdilom, se šteje za pravočasno, če jo je pred iztekom roka prejel informacijski sistem sodišča ali informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje. O pravočasni in pravilno vloženi pritožbi ali o tem, da pritožba v roku ni bila vložena, Vrhovno sodišče Republike Slovenije obvesti državni zbor. Zoper odločitev sodišča pritožba ni dovoljena.«.

26. člen

Drugi odstavek 56. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Akt o razpisu referendumoma v samoupravni lokalni skupnosti in besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, se objavita na spletnem mestu samoupravne lokalne skupnosti. Besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, se javno razgrne na sedežu samoupravne lokalne skupnosti, lahko pa tudi na drugih mestih, ki jih določi volilna komisija samoupravne lokalne skupnosti.«.

27. člen

59. člen se spremeni tako, da se glasi:

»59. člen

Pobudo za zbiranje podpisov volivcev iz 57. in 58. člena tega zakona vložijo lahko vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov (v nadaljnjem besedilu: predlagatelj pobude) ob smiselni uporabi prvega in šestega odstavka 11. člena in 12. člena tega zakona.

Predlagatelj pobude k obvestilu o pobudi priloži tudi predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona. Če predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona ne vsebujeta vseh, s poslovníkom državnega zbora predpisanih sestavin, predsednik državnega zbora predlagatelja pobude pozove, da predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona v roku tridesetih dni ustrezno dopolni oziroma popravi. Če predlagatelj pobude v tem roku predloga za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predloga zakona ustrezno ne dopolni oziroma popravi, predsednik državnega zbora ugotovi, da pobuda ni bila vložena.

Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo pobudi je šestdeset dni.

Predsednik državnega zbora in pristojna služba državnega zbora po prejemu pobude iz prvega odstavka tega člena smiselno uporabljata 16.a člen tega zakona.

Volivec da svojo podporo pobudi na način, ki je določen v 16.b členu tega zakona.

Predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona vložijo predlagatelj pobude najpozneje v tridesetih dneh po preteku roka za zbiranje podpisov volivcev.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

28. člen

Če se podpisi za podporo pobudi ali zahtevi začno zbirati pred uveljavitvijo tega zakona, se njihovo zbiranje nadaljuje in konča v skladu z določbami Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo in 47/13-UZ 90,97,99).

Ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, najkasneje v roku dvanajstih mesecev od uveljavitve tega zakona, vzpostavi elektronski način oddaje in evidentiranja podpore zahtevi in izdaje potrdila o skupnem številu danih podpor zahtevi.

Minister, pristojen za evidenco volilne pravice, v Uradnem listu Republike Slovenije objavi informacijo o vzpostavitvi elektronskega načina oddaje in evidentiranja podpore zahtevi in izdaje potrdila o skupnem številu danih podpor zahtevi.

Obrazec iz enajstega odstavka spremenjenega 16.b člena zakona se uveljavi z dnem vzpostavitve elektronskega načina oddaje in evidentiranja podpore zahtevi in izdaje potrdila o skupnem številu danih podpor zahtevi.

29. člen

Določbe spremenjenega 16.b člena zakona, ki se nanašajo na uvedbo elektronskega postopka oddaje in evidentiranja podpore zahtevi in izdaje potrdila o skupnem številu danih podpor zahtevi ter določba o blokiranju podatkov o danih podporah v evidenci volilne pravice, se začnejo uporabljati z dnem vzpostavitve elektronskega načina oddaje in evidentiranja podpore zahtevi in izdaje potrdila o skupnem številu danih podpor zahtevi. Do takrat se za postopek

oddaje in evidentiranja podpore zahtevi smiselno uporablja 16.b člen Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo in 47/13-UZ 90,97,99), namesto potrdila o skupnem številu danih podpor pa se zahtevi za razpis referenduma priložijo podpisani in potrjeni obrazci, ki so predpisani z Odredbo o določitvi obrazca podpore volivca (Uradni list RS, št. 43/94, 93/01, 74/06 in 75/06-popr.).

30. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Določbo šestega člena treba spremeniti in natančneje določiti, da se rezultat glasovanja ugotavlja od števila vseh volivcev, vpisanih v evidenco volilne pravice na dan glasovanja na referendumu. Ta podatek iz evidence volilne pravice se pridobi od ministrstva, pristojnega za vodenje evidence volilne pravice. Sprememba ustave je na referendumu potrjena, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da se glasovanja udeleži večina vseh volivcev.

Dodana je določba drugega odstavka, ki se nanaša na javno objavo podatkov o številu volilnih upravičencev (na stanje 15 dni pred glasovanjem), vpisanih v volilne imenike. Državna volilna komisija bo na podlagi podatkov ministrstva, pristojnega za evidenco volilne pravice, podatke objavila najkasneje deveti dan pred dnem glasovanja. Podatek je informativnega značaja in predlagatelju (ter volilnim upravičencem) daje podlago za približen izračun kvoruma, potrebne za zavrnitev zakona.

K 2. členu

Sprememba 9. člena zakona sledi dikciji, ki jo uporablja ustava (»državni zbor razpiše referendum o uveljavitvi zakona, ki ga je sprejel, če to zahteva najmanj štirideset tisoč volivcev.«). Tako se beseda »potrditev« nadomesti z besedo »uveljavitev«.

K 3. členu

Ker ustava dopušča samo še možnost zakonodajnega referenduma na zahtevo 40.000 volivcev, je treba temu prilagoditi tudi 11. člen zakona. Predlagatelja referenduma v celotnem postopku od vložitve pobude dalje do morebitne zahteve za presojo ustavnosti pred ustavnim sodiščem zastopa predstavnik, to je prvopodpisani na seznamu pobudnikov za razpis referenduma. V primeru nedosegljivosti predstavnika (smrt, nezmožnost, zdravstveni razlogi in podobno) je predvideno, da predlagatelja referenduma zastopa drugo podpisani na seznamu podpisnikov pobude za razpis referenduma.

11. člen v drugem, tretjem, četrtem, petem in šestem odstavku določa, v kolikšnem času in pod kakšnimi pogoji se vložita najprej pobuda (2.500 podpisov – na seznamu) za razpis referenduma in kasneje, če je pobuda uspešna, še zahteva za razpis referenduma (40.000 podpisov – potrdilo MNZ). Roki oddajanja v državni zbor se ne spreminjajo, spreminja pa se način oddaje v primeru zahteve, ko se po novem (zaradi elektronskega postopka) vloga le potrdilo o skupnem številu oddanih podpor zahtevi.

V zvezi s postopkom dajanja podpore pobudi predlog zakona po novem določa, da je na vsakem listu seznama naveden zakon, na katerega se zbiranje podpisov za podporo pobudi nanaša, ter število podpisnikov. Spreminja se nabor podatkov, saj je zaradi navajanja datuma rojstva in naslova v praksi prihajalo do mnogih nedoslednosti (navedba zgolj leta rojstva, nepopoln zapis naslova, navedba naslova začasnega prebivališča ipd.). Z namenom, da bo pristojni organ lahko nedvoumno preveril podatke s seznama in da se bo posledično dana podpora lahko upoštevala kot popolna in veljavna, bo seznam vseboval zgolj podatke o podpisnikovem osebni imenu, EMŠO (iz katerega izhaja tudi datum rojstva), lastnoročni podpis ter datum podpisovanja seznama. Navedba EMŠO v obliki številke je tista podlaga, ki omogoča hitro preverjanje sicer običajno nečitljivih lastnoročnih pisav imena in priimka ter

naslova, poleg tega pa lahko onemogoči, da bi tretja oseba navedla identiteto volivca, ki ga pozna ob predpostavki, da podpisa ni mogoče preverjati (primer: podatki o posameznikih, vključno z naslovi in datumi rojstva so pogosto dosegljivi na spletu; EMŠO pa je bolj varovan podatek, s katerim praviloma razpolaga le vsak posameznik sam zase). EMŠO prav tako zagotavlja enolično identifikacijo, zato dodatno navajanje naslova, na podlagi katerega se lahko ugotovi identiteta dveh volivcev s sicer enakim osebnim imenom in datumom rojstva, ni potrebno. V zvezi s postopkom preverjanja podatkov o podpisnikih se v skladu z obstoječo prakso izrecno določa organ, ki je pristojen za preverjanje podatkov s seznama, tj. ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice. Izrecno se določa tudi rok, v katerem se preveri seznam pobudnikov, in način komunikacije med državnim zborom in ministrstvom, pristojnim za vodenje evidence volilne pravice. V skladu z načelom ekonomičnosti postopka bo ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, preverjanje podpisov zaključilo po potrditvi pravilnosti podatkov za dva tisoč petsto podpisnikov (prag, ki ga določa zakon), tudi če bo pobudo na seznamu podprlo več kot dva tisoč petsto podpisnikov.

Pobuda in zahteva se vložita neposredno pri pristojni službi državnega zbora. Rok za vložitev se izteče z iztekom poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka za vložitev pobude oziroma zahteve. Rok za zbiranje zahteve je 35 dni, v državni zbor pa bo predlagatelj referendumu zahtevi priložil potrdilo ministrstva, pristojnega za evidenco volilne pravice, o skupnem številu danih podpor.

Zadnja odstavka tega člena urejata primere, pri katerih se zakon ne pošlje v razglasitev. Če državni zbor sprejme sklep iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, zakona ne pošlje v razglasitev dokler ustavno sodišče ne seznaní državnega zbora o tem, da zahteva v skladu s tretjim odstavkom 21. člena ni bila vložena (zahteva za presojo ustavnosti sklepa ni pravočasno vložena, če jo ustavno sodišče ne prejme pred iztekom roka). Če je zoper sklep državnega zbora vložena zahteva na ustavno sodišče, zakona ne pošlje v razglasitev do objave odločitve ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije, da je sklep državnega zbora iz prvega odstavka 21. člena tega zakona v skladu z ustavo oziroma do seznanitve, da je zahteva umaknjena.«.

K 4. členu

Določba dosedanjega 12. člena zakona je postala neustrezna, saj v skladu z ustavno spremembo zakonodajni referendum lahko zahteva le še 40.000 volivcev. To je zdaj določeno v prvem odstavku spremenjenega 11. člena zakona.

Pobudo in zahtevo za razpis referendumu vloží v imenu predlagatelja referendumu njegov predstavnik kot je določen v prvem odstavku 11. Člena. V pobudi in zahtevi se navede osebne podatke (poleg EMŠO in občine še naslov stalnega prebivališča) o predstavniku predlagatelja referendumu (prvopodpisanemu na seznamu pobude) in drugopodpisanega pobudnika.

Predstavník predlagatelja referendumu tekom postopka opravlja vsa potrebna dejanja in opravila v postopku zakonodajnega referendumu (npr. v fazi zbiranja podpisov za pobudo in zahtevo za razpis referendumu, postopkom pred ustavnim sodišče in podobno). Predlagatelj referendumu (oziroma v njegovem imenu predstavnik predlagatelja) referendumu lahko pobudo ali zahtevo tudi umakne. Zahtevo lahko umakne do sprejema odločitve državnega zbora o razpisu referendumu.

Z namenom zagotovitve preglednosti postopka izvedbe zakonodajnega referendumu so javno dostopni osebni podatki predstavnika predlagatelja (prvopodpisanega na seznamu pobude), ki vključujejo podatek o osebnem imenu in občini stalnega prebivališča (ne pa tudi podatek o naslovu stalnega prebivališča). Podatki so javno dostopni do zaključka postopka zakonodajnega referendumu z objavo odločitve, ki je bila sprejeta na referendumu, v Uradnem listu Republike Slovenije (53. b člen zakona) oz. v primerih, kadar referendum ni izveden, do poteka šestih mesecev od objave zakona, glede katerega so se izvajali postopki za razpis referendumu, v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 5. členu

12.a člen se črta, ker je postopek z zahtevo predpisan v spremenjenem 11. členu zakona.

K 6. členu

V prvi odstavku 13. člena zakona se glede na spremembe zakona vnašajo redakcijski popravki, drugi odstavek pa se črta, saj je njegova vsebina urejena v spremenjenem 11. členu zakona.

K 7. členu

Črtanje 14., 15. in 16. člena zakona se deloma predlaga zaradi spremembe ustave, v skladu s katero lahko zakonodajni referendum zahteva samo še 40.000 volivcev, deloma pa je vsebina (drugače) urejena v spremenjenem 11. členu zakona.

K 8. členu

Člen vsebuje nekatere redakcijske popravke in črta drugi odstavek 16.a člena, ki je med drugim določal, da pristojna služba državnega zbora najpozneje dan pred dnevom, ko začne teči rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referenduma, v medijih objavi oznako zahteve za razpis referenduma in koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi. Pri naknadnem zakonodajnem referendumu bo v skladu z novo ureditvijo treba navesti samo naslov zakona, ne pa drugih oznak, ki bi lahko zavajajoče opredeljevale predmet referenduma. Koledarski rok se bo objavil na spletni strani državnega zbora.

V povezavi s spremenjenim 21. členom zakona je treba spremeniti rok, v katerem predsednik državnega zbora določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Če je pobuda vložena v skladu z zakonom in če državni zbor ne sprejme sklepa iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, predsednik državnega zbora petnajsti dan po prejemu popolne pobude obvesti o dani pobudi ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, in določi koledarski rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Hkrati pa je dana tudi možnost, da se na podlagi odločitve državnega zbora, referendum razpiše pred pretekom 15 dni in sicer se bo to zgodilo v primeru, ko državni zbor ne izvede postopka po 21. členu zakona oziroma ko meni, da je referendum ni dopustno razpisati. Če državni zbor ne sprejme nobene odločitve v roku 14 dni, se smatra, da referendum ni dopustno razpisati in petnajsti dan od vložené popolne pobude, predsednik državnega zbora določi rok za zbiranje podpisov za podporo zahtevi. Po določitvi roka za zbiranje 40.000 podpisov za podporo zahtevi sklepa o tem, da referendum ni dopustno razpisati, ni več mogoče sprejeti.

Glede določanja roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi za obdobje, v katerem ne bi bilo primerno zbirati podpisov, predlog člena določa, da kadar koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi, najmanj za deset dni pade v čas med 15. julijem in 31. avgustom, predsednik državnega zbora določi koledarski rok, ki začne teči 1. septembra. Kar pomeni, da se rok za zbiranje podpisov prestavi na 1. september zgolj v primeru, če najmanj deset dni od 35 dnevnega roka pade v obdobje med 15. julijem in 31. avgustom. Po veljavni ureditvi se rok za zbiranje podpisov prestavi na 1. september že, če zgolj en dan pade v obdobje med 15. julijem in 31. avgustom. Z ukinitvijo prostega dneva na dan 2. januarja obdobje med 25. decembrom in 1. januarjem zajema vsega skupaj le tri praznične dni. Predlog zakona tega obdobja ne določa več kot izjemo, v katerem bi bilo zbiranje podpisov zaradi božično-novoletnih praznikov oteženo, saj po mnenju predlagatelja trije praznični dnevi niso utemeljen razlog za posebno določanje koledarskega roka, poleg tega je situacija enaka pri prvomajskih praznikih, ki do sedaj ni bila posebej urejena in v praksi tudi ni povzročala težav. Če bi rok zbiranja podpisov padel v čas med 25. decembrom in 1. januarjem, bi imeli volivci, ki bi bili ves ta čas odsotni in ne bi mogli oddati svoje podpore, še vedno na voljo 27 dni za oddajo svoje podpore. Dodana je tudi določba, ki daje predsedniku državnega zbora poblastilo za podaljšanje roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi in sicer za obdobje, ko iz objektivnih

razlogov oddaja podpore oziroma zbiranje podpore ni bilo možno (primeroma izpad informacijskega sistema).

K 9. členu

Zbiranje podpisov za podporo zahtevi, opredeljeno v spremenjenem 16.b členu zakona, se v primerjavi z veljavno ureditvijo delno spreminja, saj se za zbiranje podpisov odpravlja fizične obrazce za oddajo podpore, in sicer na način, ki omogoča evidentiranje podpore, pod katero se volivec lastnoročno podpiše preko digitalne tablice oziroma se vnese in skenira podporo, ki je dana na alternativni način (v bolnišnici ali drugih institucijah iz četrtega odstavka tega člena, v tujini in na domu). Za alternativne načine dajanja podpor iz četrtega, petega in šestega odstavka tega člena bo namreč še vedno ostal predpisani obrazec.

Volivec bo po predlagani ureditvi svojo podporo zahtevi za razpis referendumu oddal na upravni enoti tako, da bo uradni osebi predložil veljavno javno listino, na podlagi katere bo uradna oseba preverila njegovo identiteto in v evidenco volilne pravice vnese oddajo podpore, pod katero se bo volivec lastnoročno podpisal preko digitalne podpisne tablice. Ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, bo tekom zbiranja podpisov predlagatelja referendumu obveščalo o številu danih podpor na zahtevo in v skladu z dogovorom. Pred vložitvijo zahteve v državni zbor bo predlagatelj referendumu pri ministrstvu, pristojnem za vodenje evidence volilne pravice, pridobil potrdilo o skupnem številu oddanih podpor, kar bo tudi obvezna priloga v potstopku oddaje zahteve za razpis referendumu.

Po novi ureditvi tako podpisniku ne bo več treba za podporo izpolnjevati posebnega obrazca in ne bo mu potrebno posredovati potrjenega obrazca na naslov predlagatelja referendumu. Podpisnik podpore zahtevi za razpis referendumu se bo pred uradno osebo upravne enote osebno identificiral ter na digitalno tablico, kjer bodo vnaprej navedeni njegovi osebni podatki, zakon, na katerega se referendum nanaša, ter podatki o predlagatelju referendumu, oddal svoj lastnoročni podpis. Podpora bo zabeležena v evidenci volilne pravice, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Predlagatelj referendumu bo namesto 40.000 obrazcev k zahtevi priložil zgolj potrdilo o skupnem številu danih podpor, ki jih bo pridobil pri ministrstvu, pristojnemu za vodenje evidence volilne pravice.

V prvem odstavku spremenjenega 16.b člena je tako natančneje določena vsebina obrazca, ki se bo na tej podlagi spremenila. Obrazec podpore bo vseboval tudi podatke o predstavniku predlagatelja referendumu. V praksi bi se namreč lahko zgodilo, da bi prišlo do dveh različnih predlagateljev referendumu, zato je treba predvideti način, ki bo omogočal volivcu izbiro pri podpisu podpore zahtevi za razpis referendumu.

Volivec bo podporo zahtevi lahko dal tudi preko enotnega državnega portala e-uprava. V tem primeru mora biti podpora podpisana z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Preko portala e-uprava se elektronsko podpisana podpora posreduje upravni enoti, ki vodi evidenco volilne pravice, da preveri veljavnost varnega elektronskega podpisa v skladu z zakonom, ki ureja elektronski podpis, ter podatke o volivcu v evidenci volilne pravice. Če ugotovi, da je elektronski podpis veljaven in da so izpolnjeni zakonski pogoji za veljavno oddajo podpore zahtevi, podatke o podpori vnese v evidenco volilne pravice. Če podpisnik ali elektronski podpis ne izpolnjujeta z zakonom določenih pogojev, upravna enota ali centralni informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje zavrne oddajo podpore zahtevi in o tem obvesti podpisnika.

Podporo zahtevi bo mogoče tudi v prihodnje dati v bolnišnici, socialnovarstvenem zavodu, ki opravlja institucionalno varstvo, priporu, zavodu za prestajanje kazni zapora, vzgojnem zavodu, prevzgojnem domu ali zavodu za usposabljanje. Enako kot do sedaj, bodo lahko volivci, ki bodo med tekom rokom za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivali v tujini, svojo podporo

zahtevi izrazili tako, da bo njihov podpis na obrazcu potrdila uradna oseba diplomatsko konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo bo za potrjevanje identitete volivcev določilo ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve. Na novo se določa, da osebam, ki med tekom roka za zbiranje podpisov, kot pripadniki Slovenske vojske v tujini opravljajo vojaško službo, in jim podpisa na obrazcu podpore zahtevi ni mogoče potrditi, lahko podpis potrdi pristojni poveljnik. Pripadniki Slovenske vojske so zaradi izvrševanja obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah ali z mednarodnimi pogodbami (mednarodne operacije, misije in podobno) lahko napoteni tudi na območja, kjer Republika Slovenija nima diplomatsko-konzularnih predstavništev ali je dostop do le-teh bistveno otežen. Da se tudi tem osebam omogoči izraziti podporo zahtevi, se v petem odstavku spremenjenega 16.b člena določa, da lahko podpis v tem primeru potrdi pristojni poveljnik.

V obeh zgoraj navedenih primerih, ko bo podporo zahtevi dal volivec, ki se nahaja v bolnišnici oziroma drugih institucijah ali v tujini, ne bo več treba fizično posredovati obrazca podpore predlagatelju referendumu. Po predlagani ureditvi bo institucija kjer se bo volivec nahajal, obrazec podpore posredovala upravni enoti. Volivci s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki se zaradi daljše hude bolezni ali invalidnosti ne bi mogli zglasiti pri upravni enoti, vendar pa ne bodo prebivali v institucijah iz četrtega odstavka tega člena, bodo lahko svojo podporo zahtevi dali pred uradno osebo upravne enote, ki jih bo obiskala na domu. Če je podpora zahtevi dana na način iz tretjega, četrtega, petega ali šestega odstavka tega člena (preko enotnega državnega portala, v bolnišnicah ali drugih institucijah, v tujini ali na domu), se ob vnosu podpore v evidenco volilne pravice izdela tudi elektronska kopija podatkov iz podpore, ki se tudi vnese v evidenco volilne pravice.

Ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, na zahtevo predlagatelja referendumu in v skladu z dogovorom predlagatelju referendumu sporoča število oddanih podpor. Najpozneje četrti dan po poteku roka za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi, ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice, predlagatelju referendumu izda potrdilo o skupnem številu zbranih podpor.

Podatek o podpori, dani s strani posameznega volivca, se lahko iz evidence volilne pravice posreduje na zahtevo volivca, ki lahko pridobi le podatek o podpori, ki se vodi o njem, ali na zahtevo sodišča. Podatki o dani podpori zahtevi so občutljivi osebni podatki (posredno lahko izražajo tudi politično opredeljenost volivca) in se v evidenci volilne pravice evidentirajo z namenom, da se predlagatelju referendumu po izteku roka za zbiranje podpor zahtevi zagotovi potrdilo o skupnem številu danih podpor. V zakonu je zato treba določiti, do kdaj se ti podatki hranijo. Podatki o dani podpori se v evidenci volilne pravice po objavi odločitve iz 53.b člena tega zakona, kadar referendum ni izveden, pa po šestih mesecih od objave zakona, glede katerega so se izvajali postopki za razpis referendumu, v Uradnem listu RS, blokirajo, in se hranijo 10 let od vpisa. Dostop do blokiranih podatkov je dovoljen le pristojnim državnim organom zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom.

K 10. členu

Ta določba se spreminja zaradi spremembe ustave, v skladu s katero državni zbor ne more več razpisati zakonodajnega referendumu na podlagi lastne odločitve.

K 11. členu

Člen zaradi jasnosti določa, da predsednik državnega zbora ugotovi, da je bila zahteva oziroma pobuda umaknjena, če predlagatelj referendumu ne dopolni oziroma popravi referendumskega vprašanja (do zdaj ni bilo določeno, kdo to ugotovi).

K 12. členu

Določba spremenjenega 21. člena zakona glede na ustavne spremembe določa, da državni zbor referendumu ne razpiše, če se pobuda oziroma zahteva nanaša na zakon, o katerem referendumu ni dopustno razpisati. V katerih primerih referendumu ni dopustno razpisati, izhaja iz drugega odstavka 90. člena ustave. Ugotovitveni sklep državnega zbora mora vsebovati razloge, zaradi katerih referendumu ni dopustno razpisati. Navedba razlogov je potrebna zato da lahko volivci, če se z odločitvijo državnega zbora ne strinjajo, učinkovito vložijo zahtevo za presojo ustavnosti sklepa državnega zbora.

V prvem odstavku je določeno, da državni zbor sprejme ugotovitveni sklep, da referendumu ni dopustno razpisati, če se pobuda nanaša na zakon, o katerem v skladu z drugim odstavkom 90. člena ustave referendumu ni dopustno razpisati. Sklep mora vsebovati razloge, zaradi katerih referendumu ni dopustno razpisati.

Kot to določa predlagani drugi odstavek, bo državni zbor sprejel sklep v štirinajstih dneh po vložitvi popolne pobude. Sklep se bo objavil v Uradnem listu Republike Slovenije. Odločitev državnega zbora bo tako po novem predlogu sprejeta po vloženi pobudi in pred razpisom roka za zbiranje podpisov za podporo zahtevi za razpis referendumu. Če sklep na podlagi 21. člena ZRLI, da referendumu ni dopustno razpisati, v štirinajstih dneh ne bo sprejet, petnajsti dan predsednik državnega zbora določi rok za zbiranje podpisov.

Predlagatelj zakona meni, da je treba odločitev državnega zbora o morebitni nedopustnosti referendumu na podlagi 90. člena ustave sprejeti že ob dani pobudi predlagatelja referendumu (podpisu 2.500 volivcev). V nasprotnem primeru pride do nepotrebnega zavajanja volivcev (ki se odpravijo na upravno enoto za podporo zahtevi). Predlagano je, da nemudoma reagira državni zbor in šele ko je jasno, da ni razlogov, da se referendumu ne bi razpisalo, se prične druga faza postopka (zbiranje 40.000 podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu), ko je predvidena tudi vključitev drugih državnih organov in volivcev s svojimi podpisi podpore.

Predlagatelj referendumu lahko v petnajstih dneh od objave sklepa iz prvega odstavka tega člena zahteva, da ustavno sodišče preizkusi ustavnost tega sklepa. Zahteva se vložijo pri ustavnem sodišču in je pravočasna le, če jo ustavno sodišče prejme pred iztekom roka. Če je zahteva poslana po elektronski poti, se šteje za pravočasno, če jo je pred iztekom roka prejel informacijski sistem ustavnega sodišča ali informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje. Če je zahteva v elektronski obliki, mora biti podpisana z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim potrdilom. Pri tem se upoštevajo določbe Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT in 46/14) in 63. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13).

Posebno pravilo o pravočasnosti zahteve izključuje izjeme, ki jih glede pravočasnosti določa Zakon o splošnem upravnem postopku (68. člen namreč določa, da če se pošta pošlje priporočeno po pošti, se za dan, ko je organ prejel vlogo, šteje dan oddaje na pošto). Predlagatelj meni, da je posebna ureditev nujna, saj je predlagana določitev roka prejema nujna z vidika takojšnje razglasitve in objave zakona, če zahteva ni vložena. Upoštevati je treba pravno varnost in ustavno dolžnost, da se zakon takoj, ko ni več ustavnopravnih ovir, razglasi in uveljavi. Po mnenju predlagatelja je petnajstdnevni rok primeren in predlagatelju referendumu zagotavlja dovolj časa za učinkovito in kakovostno uveljavljanje pravice do pravnega varstva.

Predlagatelj referendumu lahko zahteva, da ustavno sodišče preizkusi ustavnost tega sklepa, umakne do odločitve ustavnega sodišča. Ustavno sodišče obvesti državni zbor o tem, ali je bila vložena zahteva in o njenem umiku. Ustavno sodišče odloči o zahtevi v tridesetih dneh.

Iz določbe izhaja, da gre v tem primeru za posebno pravno varstvo pravice, ki izhaja iz drugega odstavka 90. člena ustave in je dana samo predlagatelju referendumu.

K 13. členu

Dodana je nova določba 21.a člena, ki ureja postopek za uveljavitev zakonov o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč (nedopustnost razpisa referendumov na podlagi prve alineje drugega odstavka 90. člena ustave). Predvidena je takojšnja razglasitev in uveljavitev zakona (ko ni več zadržkov glede veta državnega sveta) in sicer po sprejetju ugotovitvenega sklepa državnega zbora, da referendum ni dopustno razpisati. Le volivcem bo dana možnost, da v petnajstih dneh od uveljavitve zakona, zahtevajo oceno ustavnosti zakona zaradi kršitve drugega odstavka 90. člena ustave pred ustavnim sodiščem.

Prvi odstavek določa, da bo državni zbor sprejel sklep, s katerim bo ugotovil, da referendum ni dopustno razpisati, ker gre za zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic nesreč, takoj po preteku sedmih dni od sprejetja zakona. Če bo državni svet odločil, da glede zakona ne bo zahteval, da državni zbor pred razglasitvijo zakona o njem še enkrat odloča, bo državni zbor sprejel ugotovitveni sklep o nedopustnosti referendumov takoj po prejemu obvestila o takšni odločitvi. Če bo državni svet zahteval, da državni zbor o zakonu ponovno odloča, bo državni zbor sklep sprejel po ponovnem sprejetju zakona. Sklep bo moral vsebovati razloge, zaradi katerih referendum ni dopustno razpisati.

V drugem odstavku je določeno, da bo takoj po sprejetju sklepa, da referendum ni dopustno razpisati, zakon posredovan v razglasitev. Skupaj s sprejetim zakonom, bo sklep objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.

Tretji odstavek ureja postopek v primeru, ko državni zbor sprejme sklep iz prvega odstavka 21. člena ZRLI, pa je kljub temu vložena pobuda za razpis referendumov. S sprejetjem sklepa o nedopustnosti razpisa referendumov se bo štelo, da pobuda ni bila vložena. To je utemeljeno, saj v skladu z ustavo takšnega referendumov ni dopustno razpisati in je takšno pobudo treba šteti za neobstoječo. Državni zbor bo o tem obvestil predlagatelja referendumov.

Glede na spremembo ustave, v skladu s katero so referendum upravičeni zahtevati samo še volivci, četrti odstavek le volivcem (izključeni so drugi predlagatelji) nudi pravno varstvo pravice do referendumov; vsak volivec lahko v petnajstih dneh od uveljavitve zakona vloži zahtevo za oceno ustavnosti zakona zaradi kršitve drugega odstavka 90. člena ustave.

Iz določbe izhaja, da gre v tem primeru za posebno pravno varstvo pravice zaradi kršitve drugega odstavka 90. člena ustave. Dejansko bi do kršitve prišlo, če bi državni zbor, v nasprotju z drugim odstavkom 90. člena ustave sprejel sklep, da referendum ni dopustno razpisati. Ustavno sodišče bo (kot je to primeroma že v zadevi U-II-2/15-10, z dne 3.12.2015) v primeru vložene zahteve za oceno ustavnosti presojalo le ugotovitve in utemeljitve zakonodajalca o nujnosti ukrepov zaradi katerih je nujno potrebno sprejetje zakonske ureditve po postopku kot je predviden v tem členu.

Navedeno pravno varstvo ne posega v pravno varstvo, ki ga imajo volivci pri drugih morebitnih kršitvah v zvezi z uveljavljanjem pravice do referendumov.

Ustavno sodišče bo o zahtevi odločilo v tridesetih dneh.

Predlagatelj meni, da gre v tem primeru za rešitev, ki je primerna, nujna in sorazmerna, glede na to, da gre za zakon o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, katerih takojšnja uveljavitev je nujna in bi z odlašanjem, do katerega bi nedvomno prišlo, če bi ravnali v skladu z 21. členom ZRLI, lahko nastale težko popravljive posledice. Pri vsem tem pa je treba izhajati iz izhodišča, da je pravico do referendumov izključila že sama ustava. Na drugi strani pa je zagotovljeno učinkovito pravno varstvo s presojo ustavnosti zakona z vidika kršitve drugega odstavka 90. člena ustave, ki ga ima vsak volivec. Ustavodajalec je pravico do referendumov (tudi v zvezi z zakoni o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč omejil ravno iz razloga, ker lahko dolgotrajni zakonodajni postopek ob izvedenem referendumu ogrozi uresničevanje drugih ustavnih določb (npr. obrambe države), varovanja ustavnega reda in varnosti države, ljudi in premoženja. Gre za okoliščine, ki zahtevajo hitro in učinkovito ukrepanje izvršilne veje oblasti,

zato je neposredno odločanje ljudstvu odtegnjeno iz dveh razlogov: da se prepreči zamik uveljavitve zakona, in da se zagotovi, da nujni ukrepi sploh stopijo v veljavo (tj. da se prepreči neuveljavitev zakona). Če bi zakonodaja omogočala, da pride do zamika uveljavitve zakona iz prve alineje drugega odstavka 90. člena ustave, bi bila takšna ureditev po mnenju predlagatelja protiustavna, saj bi ogrožala številne z ustavo zagotovljene pravice in dobrine.

K 14. členu

Določba je spremenjena zaradi uskladitve s spremembo 90. člena ustave. Dodana je določba, da presoja ustavnosti odloka iz razloga nedopustnosti razpisa referendumu ni mogoča, če je ustavno sodišče o dopustnosti razpisa referendumu predhodno že odločalo (preverjalo ustavnost sklepa iz 21. člena tega zakona). Seveda pa je presoja iz drugih razlogov še vedno možna.

Zakon v 22. členu tako določa, da državni zbor razpiše referendum z odlokom v sedmih dneh po vložitvi popolne zahteve. Če državni zbor razpiše referendum po opravljeni ustavnosodni presoji sklepa državnega zbora iz prvega odstavka 21. člena tega zakona, zahteva in pobuda za oceno ustavnosti odloka o razpisu referendumu iz razloga nedopustnosti razpisa referendumu nista dovoljeni.

K 15. členu

Dikcija 23. člena zakona se prilagaja spremenjeni ustavni določbi, ki ne določa več, kdaj je zakon na referendumu sprejet, temveč kdaj je zakon na referendumu zavrjen. Gre po novem za tako imenovani zavrnitveni referendum. Ta člen novele, enako kot 14. člen novele, zakonsko dikcijo prilagaja spremenjenemu konceptu referendumu. Dodana je tudi določba, ki se nanaša na ugotavljanje izida glasovanja, in sicer se ta ugotavlja od števila volivcev, vpisanih v evidenco volilne pravice na dan glasovanja na referendumu. Ta podatek iz evidence volilne pravice se pridobi od ministrstva, pristojnega za vodenje evidence volilne pravice

Dodana je določba drugega odstavka, ki se nanaša na javno objavo podatkov o številu volilnih upravičencev (na stanje 15 dni pred glasovanjem), vpisanih v volilne imenike. Državna volilna komisija bo na podlagi podatkov ministrstva, pristojnega za evidenco volilne pravice, podatke objavila najkasneje deveti dan pred dnem glasovanja. Podatek je informativnega značaja in predlagatelju (ter volilnim upravičencem) daje podlago za približen izračun kvoruma, potrebnega za zavrnitev zakona.

K 16. členu

Določba je spremenjena zaradi uskladitve s spremembo 90. člena Ustave Republike Slovenije.

K 17. členu

Spremenjeni 90. člen Ustave Republike Slovenije ne vsebuje več določbe o vezanosti državnega zbora na izid referendumu, zato se predlaga črtanje določbe, ki določa, da državni zbor v enem letu po razglasitvi odločitve na referendumu ne sme sprejeti zakona, ki bi bil v nasprotju z odločitvijo volivcev. Veljavna ureditev je v praksi sprožala številna ustavnopravna vprašanja: kako (široko) razlagati dikcijo, po kateri »odločitev ne sme biti v vsebinskem nasprotju z odločitvijo volivcev«. Ali to pomeni, da se vsebine, ki je bila zavrnjena, eno leto po ugotovitvi izida referendumu sploh ne bi smeli dotikati, ali je referendum dopustno razpisati, če je nova rešitev v vsebinskem smislu (dovolj) različna od vsebine, ki je bila zavrnjena? Ali je

sprejemljivo stališče, po katerem se nasprotovanje volivcev uveljavitvi zakona lahko presoja v obsegu tistih rešitev, ki so bile zavrjene v zahtevi za razpis referendumu, referendumski kampanji in javnomnenjskih anketah? Pojavljale so se tudi številne dileme v povezavi z vezanostjo državnega zbora na izid referendumu na eni strani ter z obveznostjo Republike Slovenije, da v ustrezni vsebini ter pravočasno svoj pravni red harmonizira s pravom Evropske unije.

Državni zbor bo v skladu z novo ureditvijo na izid referendumu vezan na način, da bo zakon, ki na referendumu ni bil zavrjen, moral poslati v razglasitev, zakona, ki bo na referendumu zavrjen, pa v razglasitev ne bo poslal. Seveda pa kljub temu, da takšne določbe ne bo več v zakonu, ni pričakovati, da bo zakonodajalec določeno posamezno rešitev, ki je bila vzrok za razpis referendumu, ignoriral tako, da bo takoj ponovno sprejel enako rešitev.

K 18. členu

V 25.g člen se dodaja nov drugi odstavek. Če referendum o mednarodnih povezavah iz 3.a člena ustave ni bil izveden, je dopusten referendum o zakonu o ratifikaciji take mednarodne pogodbe, ki se izvede po določilih tega zakona o zakonodajnem referendumu.

Iz obrazložitve predloga Ustavnega zakona izhajajo utemeljitev nedopustnosti referendumu iz tretje alineje drugega odstavka 90. člena ustave in sicer, da državni zbor ratificira mednarodne pogodbe z zakonom in ne z odlokom oziroma z njemu ustreznim aktom, kot je to praviloma v drugih ureditvah. Posledica tega je, da je po veljavni ureditvi dopustno razpisati zakonodajni referendum tudi o teh ratifikacijskih zakonih. Ta nedopustnost razpisa referendumu iz tretje alineje drugega odstavka 90. člena ustave temelji v naravi sklepanja mednarodnih pogodb, zato je smiselno, da se morebitni pomisleki o vsebini teh pogodb in o njihovi protiučelnosti uveljavljajo pred ratifikacijami. Temu sledi tudi ustava, ki v drugem odstavku 160. člena predvideva predhodno presojo učenosti mednarodnih pogodb. Iz te nedopustnosti razpisa referendumu pa morajo biti izvzete posebej pomembne mednarodne pogodbe, ki jih določa drugi odstavek 3.a člena ustave. Gre za mednarodne pogodbe, ki jih državni zbor ratificira z dvotretjinsko večino vseh poslancev in s katerimi se prenaša izvrševanje dela suverenih pravic na mednarodne organizacije ali se vstopa v obrambno zvezo.

K 19. členu

Glede na to, da se pri vseh referendumih izrecno določa, da se pri izidu upošteva število veljavnih glasov, se takšno izrecno določbo dodaja tudi pri posvetovalnem referendumu.

K 20. členu

Veljavna ureditev, v skladu s katero naj bi se akt o razpisu referendumu in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu, objavljalo v medijih ali na drug način, je pri izvajanju povzročala težave. Postavljalo se je vprašanje smiselnosti objavljanja celotnega akta, še posebej ko gre za zelo obširne zakone (kot npr. Družinski zakonik). Državna volilna komisija je v preteklosti glede te ureditve sprejela stališče, da se akt objavi v posebni brošuri, ki se je dostavila v vsako gospodinjstvo, saj se je objava v medijih pokazala za povsem neracionalno. Predlagatelj zakona meni, da je neracionalno tudi tiskanje in distribucija brošure v vsako gospodinjstvo, zato predlaga, da se besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, objavlja na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije in na spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini, besedilo tega akta pa se bo javno razgrnilo tudi na sedežih in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Možnost seznanitve z vsebino akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, je tako po mnenju predlagatelja tega zakona zadostna in tudi ni manjša kot možnost seznanitve z volilnimi imeniki. Ne glede na navedeno, ob upoštevanju da nekaterim volivcem ni omogočen dostop do svetovnega spleta, je še vedno predvidena možnost, da upravni organ na prošnjo volivca posreduje tudi tiskan

izvod besedila akta o katerem se odloča na referendumu, na njegov naslov. Z namenom večje informiranosti volivcev o aktu, o katerem se bo odločalo na referendumu, predlog zakona v primeru zakonskih novel določa, da se objavi besedilo zakona z vidno označenimi spremembami. Primerjanje izvirnega besedila zakona z zakonsko novelo je namreč zamudno in preveč zahtevno za povprečnega volivca.

K 21. členu

Šesti odstavek 20. člena novega Zakona o evidenci volilne pravice določa, da se lahko, če je isti dan več vrst volitev ali glasovanj, za vse volitve in glasovanja uporabi isti volilni imenik. Če uporaba istega volilnega imenika zaradi različne vrste volitev ali glasovanj ni mogoča, se lahko za drugo vrsto volitev ali glasovanj pripravi samo dopolnitev k volilnemu imeniku. S tem zakonom ni treba posebej določati, da se za »vsako« glasovanje na referendumu sestavijo volilni imeniki v skladu z Zakonom o evidenci volilne pravice.

K 22. členu

Ker obrazec za podporo zahtevi v skladu s 16.b členom (za primere, ko elektronski postopek preko vložitve podpore na upravni enoti ni možen) določi minister, pristojen za evidenco volilne pravice se ti obrazci v tretjo alinejo 39. člena zakona dodajajo kot izjema od splošnega pravila, po katerem obrazce za izvajanje zakona predpisuje Državna volilna komisija.

K 23. členu

Predlagana sprememba 45. člena zakona povzroča, da po novem na volišču ne bo več treba razobešati besedila akta, o katerem se na referendumu odloča, temveč samo še akt o razpisu referenduma. V Sloveniji je okoli 3.400 volišč in v skladu z do sedaj veljavno ureditvijo je bilo treba natisniti prav toliko izvodov akta (zakona), o katerem se je na referendumu odločalo, kar je predstavljalo izredno visok strošek (npr. družinski zakonik, t. i. »trojni referendum« junija 2011 itd). Obveščenost volivcev se ne bo zmanjšala. Akt o razpisu referenduma bo objavljen na spletnem mestu državnega zbora, vlade, Državne volilne komisije in na spletnih mestih upravnih enot ter diplomatskih predstavništvih in konzulatih Republike Slovenije v tujini, besedilo tega akta pa se bo javno razgrnilo tudi na sedežih in krajevnih uradih upravnih enot ter diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini. Na naslov volivca pa bo upravna enota, če bo za to podana prošnja volivca, posredovala »fizični« izvod akta.

K 24. členu

Z novo deveto in deseto alinejo prvega odstavka 49. člena se natančneje določa, kaj obsega ugotovitev izida glasovanja v primeru ustavnega in v primeru zakonodajnega referenduma. Ugotovitev izida glasovanja tako v primeru referenduma o spremembi ustave obsega delež volivcev od vseh volivcev, ki so na dan glasovanja vpisani v evidenco volilne pravice in so se udeležili glasovanja na referendumu, v primeru zakonodajnega referenduma pa delež volivcev ki so glasovali proti uveljavitvi zakona, od vseh volivcev, ki so na dan glasovanja na referendumu vpisani v evidenco volilne pravice.

K 25. členu

Sprememba 53. a člena se nanaša na postopek pritožbe, ki jo lahko vloži glasovalec. Spremenjen je rok iz treh na pet dni in dodana določba, ki predvideva obveznost sodišča po obveščanju državnega zbora. O pritožbi zoper poročilo Državne volilne komisije o izidu glasovanja na referendumu odloči Vrhovno sodišče Republike Slovenije v tridesetih dneh. Pritožba je pravočasno vložena, če jo Vrhovno sodišče Republike Slovenije prejme pred iztekom roka. Če je poslana v elektronski obliki in podpisana z varnim elektronskim podpisom s kvalificiranim potrdilom se šteje za pravočasno, če jo je pred iztekom roka prejel informacijski sistem sodišča ali informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje (pri tem se

upoštevajo določbe Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZEPT in 46/14) in 63. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13 - ZUP).

Določba glede roka vložitve pritožbe, ko se šteje, da je vložena pred iztekom roka, predvideva odstop od splošne ureditve po ZUP (68. člen namreč določa, da če se pošta pošlje priporočeno po pošti, se za dan, ko je organ prejel vlogo, šteje dan oddaje na pošto). Predlagatelj meni, da je posebna ureditev nujna, saj je jasna določitev roka prejema, vezana na prejem pred iztekom roka. Po mnenju predlagatelja je pet dnevni rok za pritožbo primeren in omogoča dovolj časa za učinkovito in kakovostno uveljavljanje pravnega varstva.

Zoper odločitev sodišča pritožba ni dovoljena. O pravočasno in pravilno vloženi pritožbi ali o tem, da pritožba v roku ni bila vložena, sodišče obvesti državni zbor.

K 26. členu

Ta člen usklajuje ureditev objave akta o razpisu referendumu in besedila akta, o katerem se bo odločalo na referendumu v samoupravni lokalni skupnosti, z ureditvijo, ki je glede tega vprašanja predlagana tudi za zakonodajni referendum.

K 27. členu

Ureditev ljudske iniciative je v veljavni zakonodaji izrazito podnormirana. Bolj jasno se ureja sama pobuda za zbiranje podpisov, tako da se za vprašanja, povezana s to fazo ljudske iniciative, smiselno uporabljajo določbe, ki urejajo predlagatelja referendumu in določbe o zbiranju podpisov za podporo zahtevi za zakonodajni referendum (kot je to določeno za zakonodajni referendum, je predlagatelj pobude lahko vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov, predlagatelja pa zastopa predstavnik).

V drugem odstavku je natančno določeno kako postopata predsednik državnega zbora in predlagatelj pobude. Tako predlagatelj pobude k obvestilu o pobudi priloži tudi predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona. Če predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona ne vsebujeta vseh, s poslovnikom državnega zbora, predpisanih sestavin, predsednik državnega zbora predlagatelja pobude pozove, da predlog za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predlog zakona v roku tridesetih dni ustrezno dopolni oziroma popravi. Če predlagatelj pobude v tem roku predloga za začetek postopka za spremembo ustave z osnutkom ustavnega zakona oziroma predloga zakona ustrezno ne dopolni oziroma popravi, predsednik državnega zbora ugotovi, da pobuda ni bila vložena.

Enaka ostaja ureditev glede načina in roka za zbiranje podpisov, na novo pa se določa tudi rok, v katerem je treba predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona vložiti v državni zbor.

K 28. členu

Prvi člen prehodnih določb v prvem odstavku določa, da se zbiranje podpisov za podporo pobudi in zahtevi za razpis referendumu v primeru, če bi se zbiranje podpisov za podporo zahtevi začelo pred uveljavitvijo te novele, konča v skladu z določbami do sedaj veljavnega zakona.

Dodatno določa obveznost ministra, pristojnega za evidenco volilne pravice, da za posamezne primere, ko bo to še potrebno, predpiše vsebino obrazca podpore. Prav tako omenjeni člen nalaga ministru, pristojnemu za evidenco volilne pravice, da vzpostavi tehnične možnosti za

elektronski sistem oddaje podpore zahtevi za razpis referendumu v roku dvanajstih mesecev od uveljavitve zakona in o tem objavi informacijo v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 29. členu

Člen določa, da se nekatere določbe 16.b člena začnejo uporabljati z dnem vzpostavitve elektronskega načina oddaje podpore zahtevi za razpis referendumu, izdaji potrdila o skupnem številu danih podpor ter elektronski blokadi podpor iz evidence volilne pravice. Ko to objavi minister, pristojen za evidenco volilne pravice (objava v Uradnem listu Republike Slovenije). Glede na določbo prejšnjega člena je predvideno, da bo v celoti e-postopek pred upravnim organom (z nadgradnjo evidence volilne pravice) uveden v roku leta dni.

Do vzpostavitve tehničnih možnosti se bo še vedno podpora zahtevi za razpis referendumu oddajala fizično na obrazcu in ga posredovati predlagatelju referendumu (tako kot to velja za sedanjo ureditev). V tem vmesnem, predvidoma enoletnem obdobju, se bo tako smiselno uporabljala določba 16.b člena trenutno veljavnega zakona, namesto potrdila o skupnem številu danih podpor pa se bodo predložili potrjeni obrazci, ki so trenutno predpisani z odredbo.

Glede na navedeno se bodo torej obrazci spremenili v roku leta dni, prav tako je v roku leta dni predvidena celovita in popolna praktična uporaba 16. b člena (e-postopek oddaje podpore, brez »fizičnih obrazcev«).

K 30. členu

Zadnji člen zakona določa, da ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. ČLENI, KI SE SPREMINJAJO

6. člen

Sprememba ustave je na referendumu potrjena, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da se glasovanja udeleži večina vseh volivcev.

Ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, po potrditvi volilnih imenikov na spletnih straneh ministrstva objavi število volilnih upravičencev, ki imajo pravico glasovati na referendumu.

9. člen

Na zakonodajnem referendumu volivci odločajo o potrditvi zakona, ki ga je sprejel državni zbor, pred njegovo razglasitvijo.

11. člen

Državni zbor lahko razpiše zakonodajni referendum po lastni odločitvi na pobudo najmanj desetih poslancev, poslanske skupine, predlagatelja zakona ali vlade (v nadaljnjem besedilu: pobuda državnemu zboru).

Pobuda državnemu zboru se vloži v sedmih dneh po sprejemu zakona.

O pobudi iz prejšnjega odstavka državni zbor odloči v osmih dneh. Odločitev o razpisu referenduma sprejme državni zbor z večino glasov vseh poslancev.

12. člen

Državni zbor razpiše zakonodajni referendum, če to zahteva najmanj tretjina poslancev, državni svet ali najmanj štirideset tisoč volivcev (v nadaljnjem besedilu: zahteva za razpis referenduma).

12.a člen

Zahteva za razpis referenduma iz 12. člena tega zakona se vloži v sedmih dneh po sprejemu zakona.

Najmanj štirideset tisoč volivcev lahko vloži zahtevo za razpis referenduma pod pogojem, da pobudnik zahteve v sedmih dneh po sprejemu zakona obvesti o svoji pobudi predsednika državnega zbora na način, ki je določen v 16. členu tega zakona, pri čemer se obvestilo lahko vloži do izteka poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka za vložitev obvestila.

Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi je petintrideset dni. Zahteva volivcev se lahko vloži najpozneje v sedmih dneh po preteku roka za zbiranje podpisov volivcev.

13. člen

Če je na podlagi zahteve državnega sveta državni zbor zakon ob ponovnem odločanju ponovno sprejel, se rok sedmih dni za vložitev zahteve in obvestila o pobudi iz 12. a člena tega zakona šteje od dneva sprejema zakona pri ponovnem odločanju. V tem primeru se upoštevajo tudi že

zbrani podpisi, s katerimi je bila podprta pobuda pred ponovnim odločanjem o zakonu. Ponovno obvestilo iz drugega odstavka 12. a člena tega zakona ni potrebno.

V primerih vložitve obvestila o pobudi iz drugega odstavka 12. a člena tega zakona in prejšnjega odstavka državni zbor zakona ne pošlje v razglasitev do poteka roka za vložitev zahteve. Če zahteva v tem roku ni vložena, pošlje državni zbor zakon v razglasitev.

14. člen

Če sta v roku iz prvega odstavka 12.a člena tega zakona vloženi zahtevi za razpis referendumov najmanj tretjine poslancev in državnega sveta, državni zbor razpiše referendum na obe zahtevi.

Če je v roku iz drugega odstavka 12.a člena tega zakona vložena pobuda volivcem za razpis referendumov in zahteva, se referendum razpiše na zahtevo.

15. člen

Zahtevi poslancev morajo biti priloženi podpisi najmanj tretjine poslancev na poimenskem seznamu.

Zahtevi volivcev morajo biti priloženi podpisi najmanj štirideset tisoč volivcev na predpisanih obrazcih. Zahtevo volivcev za razpis referendumov vložijo njihov predstavnik.

16. člen

Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referendumov lahko da vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov (v nadaljnjem besedilu: pobudnik).

Pobudnik o svoji pobudi obvesti predsednika državnega zbora. Pobuda mora vsebovati opredeljeno zahtevo v skladu s 16.c členom tega zakona in mora biti podprta s podpisi najmanj dva tisoč petsto volivcev. Podpisi morajo biti zbrani na seznamu, v katerem je na vsakem listu podpisanega seznama opredeljena vsebina zahteve. Seznam za preverjanje verodostojnosti podpisov in obstoja podpisnikov vsebuje osebne podatke podpisnikov: osebno ime, datum rojstva, naslov in občina stalnega prebivališča, lastnoročni podpis ter datum podpisovanja seznama. Obvestilo o pobudi se vložijo neposredno pri pristojni službi državnega zbora, pri čemer se rok za vložitev izteče z iztekom poslovnega časa pristojne službe državnega zbora na zadnji dan roka iz drugega odstavka 12. a člena tega zakona.

Predsednik državnega zbora, pristojna služba državnega zbora in ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, varujejo osebne podatke volivcev s seznama iz prejšnjega odstavka, razen podatkov o pobudniku, kot zaupne.

16.a člen

Če je pobuda vložena v skladu z zakonom, predsednik državnega zbora v sedmih dneh po njenem prejemu obvesti o dani pobudi ministrstvo, pristojno za vodenje evidence volilne pravice, in določi koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumov. O določitvi tega koledarskega roka predsednik državnega zbora istočasno obvesti tudi pobudnika zahteve. Če bi koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumov, v celoti ali deloma padel v čas med 15. julijem in 31. avgustom, predsednik državnega zbora določi koledarski rok, ki začne teči 1. septembra. Če bi koledarski rok za zbiranje podpisov v celoti ali deloma padel v čas med 25. decembrom in 2. januarjem, predsednik državnega zbora na zahtevo predlagatelja določi koledarski rok, ki začne teči 3. januarja.

Pristojna služba državnega zbora najpozneje dan pred dnevom, ko začne teči rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo zahtevi za razpis referendumu, objavi oznako zahteve za razpis referendumu in koledarski rok, v katerem se zbirajo podpisi volivcev za podporo zahtevi, v medijih.

16.b člen

Volivec da svojo podporo zahtevi z vpisom osebnih podatkov iz drugega odstavka 16. člena tega zakona ter s podpisom na obrazcu, ki ga določi ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice. Na obrazcu mora biti navedena zahteva za razpis referendumu, na katero se nanaša podpora volivca. Volivec lahko da podporo s podpisom posamezni zahtevi za razpis referendumu samo enkrat.

Volivec podpiše obrazec osebno pred pristojnim organom, ki vodi evidenco volilne pravice, ne glede na kraj stalnega prebivališča. Ministrstvo, pristojno za evidenco volilne pravice, mora v času, ko teče rok za zbiranje podpisov, zagotoviti, da lahko volivec da podporo zahtevi v poslovnem času vsak delovni dan na vseh upravnih enotah in informatiziranih sprejemnih pisarnah.

Volivec lahko podpiše obrazec tudi preko enotnega državnega portala e-uprava z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. V takem primeru pristojni organ, ki vodi evidenco volilne pravice, sprejme elektronsko podpisan obrazec, na podlagi uradnih evidenc preveri identiteto volivca in veljavnost varnega elektronskega podpisa v skladu z zakonom, ki ureja elektronski podpis. Na podlagi pravilno podpisanega elektronskega obrazca pristojni organ, ki vodi evidenco volilne pravice, izda pobudniku potrjen obrazec, kjer namesto podpisa volivca doda uradni zaznamek o elektronskem podpisu ter takšen obrazec potrdi. V primeru, da podpisnik ali elektronski podpis ne izpolnjuje z zakonom določenih pogojev, pristojni organ, ki vodi evidenco volilne pravice, ali centralni informacijski sistem za sprejem vlog, vročanje in obveščanje zavrne potrditev obrazca in o tem elektronsko obvesti podpisnika.

Organi iz drugega odstavka tega člena vodijo posebno evidenco potrjenih obrazcev, oddanih osebno in v elektronski obliki. Ta evidenca je uradna tajnost in pravico vpogleda ali izpisa vanjo ima samo sodišče.

Osebe, ki so med potekom roka za zbiranje podpisov v bolnišnicah, domovih za starejše občane, zavodih za invalidne osebe in podobnih institucijah, in osebe na prestajanju zaporne kazni lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi posebej za to pooblaščen osebna te institucije.

Osebe, ki med potekom roka za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivajo v tujini, lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi uradna oseba diplomatsko-konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

Osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, vendar zaradi daljše hude bolezni ali invalidnosti ne morejo pred pristojni organ osebno in ne prebivajo v institucijah iz petega odstavka tega člena, lahko svojo podporo zahtevi volivcev dajo pred uradno osebo pristojnega organa, ki takšne osebe obišče na domu najpozneje šest dni pred iztekom roka za predložitev zahteve volivcev.

Zahteva za izdajo obrazca iz petega in šestega odstavka tega člena ter zahteva za obisk uradne osebe iz prejšnjega odstavka se lahko vložijo najpozneje petnajst dni pred potekom roka za predložitev zahteve volivcev.

Če je podpora dana na način iz petega in šestega odstavka tega člena, mora pobudnik zahteve volivcev za razpis referendumu pred predložitvijo zahteve volivcev poskrbeti za vpis podpore v evidenco potrjenih obrazcev.

16.c člen

Zahteva za razpis referendumu, pobuda volivcem in pobuda državnemu zboru vsebujejo referendumsko vprašanje, ki se glasi: "Ali ste za to, da se uveljavi zakon ... (navesti naslov zakona), ki ga je sprejel državni zbor na seji dne ...?".

20. člen

Če referendumsko vprašanje ni oblikovano v skladu s 16.c členom tega zakona, ga predsednik državnega zbora v soglasju z vlagateljem pobude oziroma zahteve nemudoma, vendar najkasneje v treh dneh, ustrezno popravi. Če soglasje ni pridobljeno, predsednik državnega zbora pozove vlagatelja pobude oziroma zahteve, naj referendumsko vprašanje v roku, ki ne sme biti krajši od treh dni, ustrezno dopolni oziroma popravi. Če referendumskega vprašanja ne dopolni oziroma ne popravi, se šteje, da je bila zahteva oziroma pobuda umaknjena.

21. člen

Če državni zbor meni, da bi z odložitvijo uveljavitve zakona ali zaradi zavrnitve zakona lahko nastale protiustavne posledice, v roku iz 22. člena tega zakona zahteva, naj o tem odloči ustavno sodišče.

Zahtevo iz prejšnjega odstavka lahko državni zbor vloži že v času zbiranja podpisov v podporo referendumski zahtevi.

Ustavno sodišče odloči o zahtevi iz prvega odstavka tega člena v tridesetih dneh.

Zahteva iz prvega odstavka tega člena zadrži zbiranje podpisov in potek roka za njihovo zbiranje. Zbiranje podpisov se v primeru odločitve ustavnega sodišča, s katero je zahtevo državnega zbora zavrnilo, nadaljuje naslednji dan po objavi odločbe ustavnega sodišča v Uradnem listu Republike Slovenije.

22. člen

Državni zbor razpiše referendum v sedmih dneh po vložitvi zahteve za razpis referendumu oziroma po predložitvi dopolnjene oziroma popravljene zahteve ali po sprejetju sklepa o razpisu referendumu po odločitvi državnega zbora ali po prejemu odločitve ustavnega sodišča iz tretjega odstavka 21. člena tega zakona.

23. člen

Zakon je na referendumu potrjen, če zanj glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali.

24.a člen

Državni zbor pošlje zakon, ki je bil potrjen na referendumu, v razglasitev takoj po objavi razglasitve odločitve iz 53. b člena tega zakona.

25. člen

Eno leto po razglasitvi odločitve na referendumu državni zbor ne sme sprejeti zakona, ki bi bil vsebinsko v nasprotju z odločitvijo volivcev.

25.g člen

Če je bil referendum o mednarodnih povezavah izveden, glede zakona o ratifikaciji take mednarodne pogodbe referendumu ni dopustno razpisati.

29. člen

Državni zbor ni vezan na izid posvetovalnega referendumu.

34. člen

Najpozneje petnajst dni pred dnevom glasovanja se akt o razpisu referendumu objavi v medijih ali na drug način. V medijih ali na drug način se objavi tudi besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu.

Medije ali drug način objave iz prejšnjega odstavka določi Državna volilna komisija.

Stroški objave se krijejo iz sredstev, namenjenih za izvedbo referendumu.

35. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo državljani, ki imajo pravico voliti v državni zbor.

Za vsako glasovanje na referendumu se sestavijo volilni imeniki v skladu z zakonom, ki ureja evidenco volilne pravice.

39. člen

Državna volilna komisija:

- skrbi za zakonitost izvedbe referendumu,
- daje drugim volilnim organom strokovna navodila za izvedbo referendumu in nadzira njihov delo,
- predpiše obrazce za izvrševanje tega zakona,
- določa enotne standarde za material in druge materialne pogoje za izvedbo referendumu,
- opravlja in vodi neposredno tehnično delo v zvezi z izvedbo referendumu na diplomatsko konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v tujini in ugotavlja skupen izid glasovanja z volišč na teh predstavništvih ter po pošti iz tujine, če je volilno gradivo v zakonitem roku prispelo k Državni volilni komisiji,
- ugotavlja in objavlja izid referendumu,
- opravlja druge naloge, ki jih določa ta zakon.

45. člen

Na volišču je treba razobesiti akt o razpisu referendumu in besedilo akta, o katerem se odloča na referendumu.

49. člen

Ugotovitev izida glasovanja obsega:

- število volivcev, vpisanih v volilni imenik,

- število volivcev, ki so glasovali po volilnem imeniku,
- število volivcev, ki so glasovali s potrdili,
- skupno število volivcev, ki so glasovali,
- število neveljavnih glasovnic,
- število veljavnih glasovnic,
- število volivcev, ki so glasovali "za",
- število volivcev, ki so glasovali "proti".

Kadar se na referendumu glasuje o več referendumskih vprašanjih, se podatki iz prejšnjega odstavka ugotavljajo za vsako referendumsko vprašanje posebej.

Kadar se na referendumu o spremembi ustave glasuje o več referendumskih vprašanjih, se izpolnjevanje pogojev iz 6. člena tega zakona ugotavlja za vsako referendumsko vprašanje posebej.

53.a člen

Zoper poročilo Državne volilne komisije o izidu glasovanja na referendumu lahko vsak glasovalec vložiti pritožbo v treh dneh po njegovi objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

O pritožbi iz prejšnjega odstavka odloči Vrhovno sodišče Republike Slovenije v tridesetih dneh. Zoper odločitev sodišča ni dovoljena pritožba.

Pri odločanju se uporabljata drugi in tretji odstavek prejšnjega člena.

56. člen

Določbe tega zakona o postopku za izvedbo referenduma se smiselno uporabljajo tudi za izvedbo referenduma v samoupravni lokalni skupnosti, s tem da postopek za izvedbo referenduma vodijo volilni organi, ki vodijo lokalne volitve.

Akt o razpisu referenduma in besedilo akta, o katerem se bo odločalo na referendumu, se objavita v medijih, ki jih določi volilna komisija samoupravne lokalne skupnosti.

V postopku za izvedbo referenduma v samoupravni lokalni skupnosti je za varstvo pravice glasovanja pristojno Upravno sodišče Republike Slovenije.

Stroški za izvedbo referenduma se krijejo iz proračuna samoupravne lokalne skupnosti.

Glede vprašanj postopka za izvedbo referenduma v samoupravni lokalni skupnosti, ki s tem zakonom niso posebej urejena, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja lokalne volitve, in zakona, ki ureja volitve v državni zbor.

59. člen

Pobudo volivcem za vložitev predloga za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predloga zakona lahko da vsak volivec, politična stranka ali drugo združenje državljanov.

Pobudnik obvesti o svoji pobudi predsednika državnega zbora, ki ravna po četrtem odstavku 13. člena tega zakona. Rok za zbiranje podpisov volivcev za podporo predlogu je šestdeset dni.

Volivec da svojo podporo predlogu na način, ki je določen v petem odstavku 13. člena tega zakona.

Predlog za začetek postopka za spremembo ustave oziroma predlog zakona pošlje državnemu zboru predstavnik volivcev.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU /

VI. PRILOGE/